

XIV. FŐISKOLÁT ÉS EGYETEMET VÉGZETT ÁPOLÓK ORSZÁGOS KONGRESSZUSA

Konferencia kötet

*„KIHÍVÁSOK ÉS MEGOLDÁSOK AZ
ÁPOLÁSBAN”*

🕒 2021. november 26.

📄 <http://feva.etszk.u-szeged.hu/>

XIV. Főiskolát és Egyetemet Végzett Ápolók Országos
Kongresszusa

„Kihívások és megoldások az ápolásban”

2021. november 26.

Program és absztraktok

14th National Congress of Nurses Graduated in College
and University

„Challenges and solutions in nursing”

November 26, 2021

Program and Abstracts

Szerkesztette / Edited by
Dr. Szatmári Angelika / Angelika Szatmári, PhD

Szegedi Tudományegyetem
Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar
Szeged, 2021

Szerkesztette:

Dr. Szatmári Angelika (SZTE Egészségtudományi és Szociális
Képzési Kar)

Technikai szerkesztő:

Nagy Erika
(SZTE Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar)
Kisné Gyuris Aranka
(SZTE Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar)

Borítóterv:

Kisföldi Diána

A kiadvány az SZTE Centenárium program sorozat című
projekt támogatásával valósult meg.

ISBN: 978-963-306-818-2 (nyomtatott)
ISBN: 978-963-306-829-8 (elektronikus)

**XIV. Főiskolát és Egyetemet Végzett Ápolók Országos
Kongresszusa
2021. november 26.**

**A konferencia tudományos programbizottsága:
Scientific program committee of the conference:**

Prof. Dr. Boncz Imre, Pécsi Tudományegyetem
Dr. Erdősi Erika, Szegedi Tudományegyetem
Dr. Irinyi Tamás, MESZK Csongrád Megyei Területi Szervezet
Karamánné Dr. Pakai Annamária, Pécsi Tudományegyetem
Lőrincz Attila, Semmelweis Egyetem
Dr. Papp Katalin, Debreceni Egyetem
Dr. Papp László, Szegedi Tudományegyetem
Pap-Szekeres Anita, Bács-Kiskun Megyei Oktatókórház
Dr. Rajki Veronika, Semmelweis Egyetem
Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna, Széchenyi István Egyetem
Dr. Szatmári Angelika, Szegedi Tudományegyetem
Dr. Tulkán Ibolya, Szegedi Tudományegyetem
Ujváriné Dr. Siket Adrienn, Pécsi Tudományegyetem
Dr. habil. Vingender István, Semmelweis Egyetem

**XIV. Főiskolát és Egyetemet Végzett Ápolók Országos
Kongresszusa
2021. november 26.**

**A konferencia szervezőbizottsága:
Conference organizing committee:**

Bakó Pál – mesteroktató
Bíró Edit Magdolna – tanársegéd
Domonkos Norbert – tanársegéd
Glózik Ágnes – tanársegéd
Dr. Joó Gabriella – docens
Nagy Erika – mesteroktató
Dr. Nagyné Dr. Eördegh Gabriella – docens
Oláh Mónika – tanársegéd
Oltványi Beáta – oktató
Poszert Anikó – mesteroktató
Dr. Rajki Veronika – adjunktus
Dr. Szatmári Angelika – docens

Szaknyelvi lektor:
Kácsor Norbert

XIV. Főiskolát és Egyetemet Végzett Ápolók Országos Kongresszusa 2021. november 26.

A konferencia linkjei:

Conference links:

Plenáris ülés

<https://bit.ly/plenaris-ules>

Szekcióülés I. A Covid-19 hatása az ápolásra

<https://bit.ly/covid-19-hatasa-az-apolasra>

Szekcióülés II. Innovatív ápolói beavatkozások (digitalizáció az ápolásban)

<https://bit.ly/innovativ-apoloi-beavatkozasok>

Szekcióülés III. Az ápolói pálya pszichológiai aspektusai

<https://bit.ly/apoloi-palya-pszichologiai-aspektusai>

Szekcióülés IV. Képzés, szakképzés és továbbképzés az ápolásban

<https://bit.ly/kepzes-szakkepzes-tovabbkepzes>

Szekcióülés V. Ápolás és ápolóképzés hallgatói szemmel

<https://bit.ly/apolokepzes-hallgatoi-szemmel>

Szekcióülés VI. Krónikus betegségek és életminőség

<https://bit.ly/kronikus-betegsegek-eletminoseg>

Szekcióülés VII. Nemzetközi perspektívák az ápolásban

<https://bit.ly/nemzetkozi-perspektivak>

**XIV. Főiskolát és Egyetemet Végzett Ápolók Országos
Kongresszusa
2021. november 26.**

**A konferencia honlapja, e-mail címe:
Conference website, e-mail address:**

Szegedi Tudományegyetem XIV. Főiskolát és Egyetemet Végzett
Ápolók Országos Kongresszusa
<http://feva.etszk.u-szeged.hu/>

E-mail:
apolasi.etszk@szte.hu

Tartalomjegyzék

Content

Köszöntő	8
Áttekintő és részletes program / Overview and detailed program	
Áttekintő program	12
Részletes program	14
Absztraktok / Abstracts	
Plenáris előadások	20
Szekcióülések, előadások	23
Előadók (név, intézmény)	74
A konferencia zárása, vándorbot átadása	77

Köszöntő

A 14. alkalommal sorra kerülő Főiskolát és Egyetemet Végzett Ápolók Országos Kongresszusa Tudományos Programbizottsága és Szervezőbizottsága nevében tisztelettel köszöntöm a konferencia résztvevőit és a kötet olvasóit. A Covid-19 vírussal összefüggő korlátozások miatt, rendhagyó módon, online felületen rendezzük meg a tudományos ülésünket.

A munkavégzés az élet számos területén, az oktatásban pedig minden korábbinál jelentősebb arányban áttevődött az online felületekre. A kollégák az online formára nyitottak voltak, az informatikai háttér is stabilnak mutatkozik. Meg kell említeni azonban, hogy a legjobb virtuális tér sem képes a személyes kontaktusokkal kialakítható légkört és tevékenységeket visszaadni. A kongresszust mégis a biztonság szempontjait szem előtt tartva, az online formához igazodva készítettük elő, bízva abban, hogy a rendezvény kiváló lehetőséget biztosít a szakmai tapasztalatcserére.

A konferenciánkra az idén 150-en regisztráltak. A rendezvény nyolc neves szakmai személyiség plenáris ülésén elhangzó előadásával, valamint a csaknem 70 szerző tapasztalatait és eredményeit bemutató 50 előadással várja vendégeit. A tematikus előadások hét egységbe rendeződnek. A szekciók beosztása során ezúttal nemcsak a tematikai kapcsolódásokra figyeltünk, hanem az előadások nyelvére is, ezért a külföldi résztvevőket, illetve az angol nyelven előadni kívánókat együtt külön szekcióba válogattuk.

Nagy megtiszteltetés számunkra, hogy a közel 30 évvel ezelőtt az országban elsőként, az egykori Szent Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen megalapított Ápolási Tanszék lehet a jelen biennális esemény házigazdája. Az országos rendezvényre felkértük az ápolásoktatás hazai és nemzetközi szaktekintélyeit, a dolgozó kollégákat és tanuló hallgatókat, az ápolástudományt meghatározó országos testületek és intézmények képviselőit. Tettük ezt azért, hogy a megszerzett tapasztalataik és javaslataik megosztásával hozzájáruljanak az ápolás elméletének és gyakorlatának határokon átvélt fejlődéséhez.

A szakmai program megszervezése során célunk volt a közös gondolkodás, a jó gyakorlatok feltárása és az ápolástudomány innovációját elősegítő tapasztalatcsere.

Kongresszus témakörei a mindennapi betegellátás szempontjából fontos és fejlődésen átesett területek áttekintése, az ápolói gyakorlat kihívásai mellett az ápolói életpályamodell, valamint az Advanced Practice Nurse (APN) végzett hallgatók tapasztalatai, lehetőségei is fókuszba kerültek. A kongresszus másik fontos célja az új ápolási beavatkozások áttekintése, különös tekintettel a betegbiztonságra, a hatékony és korszerű betegápolásra és a költséghatékonyság szempontjaira.

Az elmúlt időszakban megvalósuló online oktatás nagyon sok vonatkozásban változást hozott. Jelen találkozó lehetőséget ad az ápolásoktatás progressziójának javítására, illetve előmozdítására.

A programot gazdagító plenáris előadások az aktuális kihívásokra és erre adott megoldásokra reflektálnak.

Az esemény látogatottsága, valamint a bemutatásra kerülő dolgozatok jelentős száma igen jól tükrözik a magasan képzett ápolók összefogását és elkötelezettségét a vállalt küldetés teljesítésében.

A Tudományos Programbizottság nevében ezúton is köszönöm a bírálati folyamatban és a konferencia lebonyolításában szekcióelnökként közreműködő kollégák munkáját. Köszönet illeti a szervezőbizottság aktív tagjainak áldozatos munkáját is, nélkülük a rendezvény nem jöhetett volna létre.

A konferencia Tudományos Programbizottságának és Szervezőbizottságának nevében a résztvevőknek kellemes időtöltést, hasznos szakmai tapasztalatszerzést és eszmecserét kívánok!

Dr. Szatmári Angelika

a konferencia elnöke

Szegedi Tudományegyetem,

Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar,

Ápolási Tanszék

Greeting

On behalf of the Scientific Program Committee and Organizing Committee of the 14th National Congress of Nurses Graduated from College and University, I respectfully greet the participants of the congress and the readers of the volume as well. Due to the limitations associated with the Covid-19 virus, we are organizing the congress online in an unusual way.

Colleagues were open to the online form, and the IT background also appears to be stable. It should be mentioned, however, that even the best virtual space cannot reproduce the atmosphere and activities that can be created with personal contacts. However, we prepared the congress with the safety aspects in mind, in line with the online format, trusting that the event will provide an excellent opportunity to exchange professional experiences.

150 people registered for our conference this year. The event will feature a plenary session by eight renowned professionals and 50 presentations on the experiences and achievements of nearly 70 authors. The thematic lectures are organized into seven sections. During the organization of the sections, this time we paid attention not only to the thematic connections, but also to the language of the lectures, therefore we selected the foreign participants and those who want to give lectures in English together in a separate section.

It is a great honor for us that the Department of Nursing, established for the first time in the country nearly 30 years ago, at the former Szent-Györgyi Albert Medical University, can host this biennial event. We respectfully invited colleagues and students teaching and working in any field of nursing in Hungary or abroad, representatives of national bodies and institutions defining nursing science to the national event to contribute to the cross-border development of the theory and the practice of nursing by sharing the gained experience and suggestions in the current challenging period.

During the organization of the professional program, our goal was to think together, explore good practices and exchange professional experience that promotes the development of nursing. The topics of the congress were the overview of important and developed areas for everyday patient care, in addition to the challenges of nursing practice, the nursing career model and the experiences and opportunities of students graduating from Advanced Practice Nurse (APN) were also focused.

Another important goal of Congress is to review new nursing interventions, with particular reference to patient safety, efficient and modern patient care, and cost-effectiveness considerations.

Recent online education has changed a lot in many ways. This meeting also provides an opportunity to improve and promote the progression of nursing education. Plenary presentations that enrich the program reflect current challenges and solutions.

The attendance at the event, as well as the significant number of papers presented, reflect very well the commitment and commitment of the highly qualified nurses to fulfill the mission undertaken.

On behalf of the Scientific Program Committee, I would like to thank the colleagues who participated in the evaluation process and in the organization of the conference as section presidents. Thanks are also due to the sacrificial work of the active members of the organizing committee: without them, the event would not have been possible.

On behalf of the Scientific Program Committee and the Organizing Committee of the conference, I wish the participants a pleasant stay, useful professional experience and an exchange of ideas!

Dr. Angelika Szatmári

President of the Conference

University of Szeged,

Department of Nursing,

Faculty of Health Sciences and Social Studies

XIV. Főiskolát és Egyetemet Végzett Ápolók Országos Kongresszusa

Áttekintő program Overview program

9:20

Belépés a felületre (Entry)

<https://bit.ly/plenaris-ules>

9:30-10:00

Ünnepélyes megnyitó (Conference Opening)

10:00-11:30

Plenáris ülés (Plenary)

11:30-11:45

Megbeszélés (Discussion)

11:45-12:00

Szünet

12:00-16:45

Ápolási eszközöket forgalmazó cégek workshopja

<https://bit.ly/plenaris-ules>

12:00-17:35

Szekcióülések

12:00-13:55

Szekcióülés I. A Covid-19 hatása az ápolásra

(The effect of Covid-19 on nursing)

<https://bit.ly/covid-19-hatasa-az-apolasra>

12:00-14:15

Szekcióülés II. Innovatív ápolói beavatkozások (digitalizáció az ápolásban)

(Innovative nursing interventions)

<https://bit.ly/innovativ-apoloi-beavatkozasok>

12:00-13:55

Szekcióülés III. Az ápolói pálya pszichológiai aspektusai

(Psychological aspects of the nursing career)

<https://bit.ly/apoloi-palya-pszichologiai-aspektusai>

14:30-17:05

Szekcióülés IV. Képzés, szakképzés és továbbképzés az ápolásban

(Training, vocational training and further training in nursing)

<https://bit.ly/kepzes-szakkepzes-tovabbkepzes>

14:30-15:45

Szekcióülés V. Ápolás és ápolóképzés hallgatói szemmel

(Nursing and nursing training through the eyes of the students)

<https://bit.ly/apolokepzes-hallgatoi-szemmel>

14:30-17:05

Szekcióülés VI. Krónikus betegségek és életminőség

(Chronic diseases and quality of life)

<https://bit.ly/kronikus-betegsegek-eletminoseg>

16:00-17:35

Szekcióülés VII. Nemzetközi perspektívák az ápolásban

(International perspectives in nursing)

<https://bit.ly/nemzetkozi-perspektivak>

17:40-18:00

Szünet

18:00-18:30

A rendezvény zárása, vándorbot átadása

XIV. Főiskolát és Egyetemet Végzett Ápolók Országos Kongresszusa

Részeletes program Detailed program

9:20 –Belépés a területre (Entry)

9:30-10:00 – Ünnepélyes megnyitó (Conference Opening)

Prof. Dr. Széll Márta, Szegedi Tudományegyetem, rektorhelyettes

Héderné Dr. Berta Edina, Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális
Képzési Kar, dékán, főiskolai docens

Bódis József, Felsőoktatásért, innovációért és szakképzésért felelős államtitkár

Ónodi- Szűcs Zoltán, Debreceni Egyetem Klinikai Központ, stratégiai és gazdasági alelnök

Plenáris ülés (Plenary)

10:00-10:15

Prof. Dr. Széll Márta, SZTE, rektorhelyettes

Fejlesztések a prenatális diagnosztikában és újszülöttkori szűrésekben - szegedi vonatkozások

10:15-10:30

Balogh Dénes, SZTE SZAKK, ápolási igazgató

*Pozitív tapasztalatok és dilemmák a pandémia alatt teljesített hallgatói/tanulói területi
gyakorlatokkal kapcsolatban*

10:30-10:45

Dr. Maroska Anikó EMMI (Egészségügyi Infrastruktúra és a Humán Erőforrás
Fejlesztési Főosztály), főosztályvezető

A világ csak akkor változik, ha mi is megváltozunk

10:45-11:00

Dr. Balogh Zoltán, Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara, elnök, Semmelweis Egyetem,
Egészségtudományi Kar, dékánhelyettes, tanszékvezető főiskolai tanár

Ápolók a fronton COVID idején – kérdések a változásokkal kapcsolatban

11:00-11:15

Prof. Dr. Betlehem József, egyetemi tanár, PTE mb. intézetigazgató, innovációs dékáni megbízott,
általános, stratégiai és kapcsolati rektorhelyettes

A kiterjesztett hatáskörű okleveles ápoló MSc képzés magyarországi helyzete

11:30-11:45 – Megbeszélés (Discussion)

11:45-12:00 – Szünet

12:00-17:35 – Szekcióülések

Ápolási eszközöket forgalmazó cégek workshopja

12.00-13.00 – BD Kft.

13.15-14.15 – HARTMANN-RICO Hungária Kft.

14.30-15.30 – Numil Kft.

15.45-16.45 – Speeding Kft.

Szekcióülés I.

A Covid-19 hatása az ápolásra (The effect of Covid-19 on nursing)

Szekcióvezetők:

Dr. Papp László, kutatás-felelős ápoló, egyetemi tanársegéd, Szegedi Tudományegyetem
Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály

Dr. Irinyi Tamás, elnök, MESZK Csongrád megyei területi szervezet

Előadások (Presentations)

12:00-12:15

Banga Béla Erik: *A sürgősségi ellátás helyzete, az utóbbi évek változásainak tükrében*

12:20-12:35

Boros Edit: *COVID-19 hatása az időskori esésre*

12:40-12:55

Hamucska György: *COVID-19 fertőzött vagy gyanús páciensek sürgősségi szemmel*

13:00-13:15

Mód Gergely: *Digitális rendszerek szerepe az ápolói oktatásban*

13:20-13:35

Dr. Molnár Andrea, Koczó Anita: *Táplálásterápia megvalósulása a pandémia idején*

13:40-13:55

Patakiné Márkus Ágnes: *Kiterjesztett hatáskörű ápolók szerepe COVID-19 járvány idején*

Szekcióülés II.

Innovatív ápolói beavatkozások (digitalizáció az ápolásban) (Innovative nursing interventions)

Szekcióvezetők:

Lőrincz Attila, mestertanár, Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar, Ápolástan Tanszék

Pap-Szekeres Anita, egészségügyi szakmenedzser, ápolási igazgató, Bács-Kiskun Megyei
Oktatókórház

Előadások (Presentations)

12:00-12:15

Belsőné Fehér-Csanádi Mária: *Lehetőségek az ápolói képzésben*

12:20-12:35

Dávid Marina Ute: Gyógyszergazdálkodás optimalizálására tett intézkedéseink hatékonyságának vizsgálat

12:40-12:55

Nádainé Fi Mária: Innovatív megoldások a mindennapi ellátásban

13:00-13:15

Dr. Pápai Tibor: Az ápolói beavatkozások korszerű algoritmusai 2021.

13:20-13:35

Pávity Csilla: Aortadisszekció diagnosztikai kihívásai a sürgősségi osztályon

13:40-13:55

Sós András: Innovatív vénabiztosítás ápolók számára

14:00-14:15

Ujváriné Dr. Siket Adrienn, Prof. Dr. Martina Hasseler, Dr. Stefan Mol, Kismihók Gábor, Keszler Ádám, **Dr. Zrínyi Miklós:** Autonóm technológiák, robotizáció alkalmazásának vizsgálata az ápolási gyakorlatban

Szekcióülés III.

Az ápolói pálya pszichológiai aspektusai (Psychological aspects of the nursing career)

Szekcióvezetők:

Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna, egyetemi docens, tanszékvezető, Széchenyi István Egyetem Egészségtudományi Tanszék

Dr. Erdősi Erika, mentálhigiénés szakember, SZTE SZAKK Ápolásvezetési és Szakdolgozói Oktatási Igazgatóság

Előadások (Presentations)

12:00-12:15

Blanár Ilona: Teammunka a hazai sürgősségi ellátásban

12:20-12:35

Domonkos Norbert, Dr. Vingender István, Dr. Helembai Kornélia: Halálattitűd és halálfélelem megnyilvánulásának vizsgálata egyéni és társadalomstatistikai változók tükrében

12:40-12:55

Hostyánszki Gabriella: A munkahelyi mentálhigiéné jelentősége a kiegészítő prevenciójában

13:00-13:15

Kubisz Kriszta: Az éjszakai és váltott műszak hatásai az ápolókra

13:20-13:35

Palatinus Oszkár, Domonkos Norbert: Halálfélelem vizsgálata egészségügyi hallgatók körében

13:40-13:55

Stankovic Mona, Dr. Papp László, Dr. Pető Zoltán, Dr. Tőreki Annamária: A kiegészítő szindróma jellegzetességei a COVID-19 járvány alatt

Szekcióülés IV.
Képzés, szakképzés és továbbképzés az ápolásban
(Training, vocational training and further training in nursing)

Szekcióvezetők:

Ujváriné Dr. Siket Adrienn, adjunktus, Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar,
Egészségpedagógiai és Sürgősségi Alapozó Tanszék
Dr. Szatmári Angelika, docens, tanszékvezető, Szegedi Tudományegyetem
Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar, Ápolási Tanszék

Előadások (Presentations)

14:30-14:45

Banos Olga Mónika, Pap-Szekeres Anita: *Gyakorlati oktatás egy világjárvány idején*

14:50-15:05

Domonkos Norbert, Boros Edit, Dr. Erdősi Erika, Dr. Tulkán Ibolya: *Módszertani kihívások és
újítások az egészségtudományi képzésben*

15:10-15:25

Finta Regina, Paulik Edit, *Gajdács Mórió*: *Egészségügyi szakdolgozók antimikrobiális
rezisztenciával kapcsolatos ismeretei és attitűdje*

15:30-15:45

Földesi Judit Eszter: *Covid vírushelyzet, digitális oktatás és munka bűvös háromszöge*

15:50-16:05

Dr. Kiss Éva, *Kormányos Sára*: *Az ápolók malnutrícióval kapcsolatos ismeretei és attitűdje*

16:10-16:25

Mód Gergely: *A szimulációs oktatásban rejlő lehetőségek*

16:30-16:45

Ujváriné Dr. Siket Adrienn, Dr. Horváth Brigitta, Béres Henrietta, Dr. Soós Zoltán: *Kiterjesztett
hatáskörű ápoló, közösségi szakápoló specializáció képzésfejlesztési kérdései, elméleti, gyakorlati
aspektusok*

16:50-17:05

Varga Anita: *Elektronikus Egészségügyi Szolgáltató Tér bevezetése a Szakellátó Intézményben
Bácsalmáson 2017-2020*

Szekcióülés V.
Ápolás és ápolóképzés hallgatói szemmel
(Nursing and nursing training through the eyes of the students)

Szekcióvezetők:

Karamánné Dr. Pakai Annamária, habil, egyetemi docens, tanszékvezető képzési igazgató,
Pécsi Tudományegyetem

Dr. Rajki Veronika, adjunktus, Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális
Képzési Kar, Ápolási Tanszék, Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar, Ápolástan Tanszék

Előadások (Presentations)

14:30-14:45

Bakacsi Katalin: *A folyamatos vesepótló kezelés szerepe a gyermekintenzív osztályon*

14:50-15:05

Horváth-Kuklis Eszter: *Alapszintű újraélesztés (BLS) ismeretek laikusok körében*

15:10-15:25

Önböli Gréta Anna, Dr. Takács Krisztina, Szunomár Szilvia: *Ápolói kézhigiéne monitoring: Mit mutat a gyakorlat?*

15:30-15:45

Vitéz Renáta: *Műszívvel élő betegek prehospitális ellátása Magyarországon*

Szekcióülés VI.

**Krónikus betegségek és életminőség
(Chronic diseases and quality of life)**

Szekcióvezetők:

Prof. Dr. Boncz Imre, egyetemi tanár, intézetigazgató, kapcsolati dékánhelyettes,
Pécsi Tudományegyetem

Dr. Papp Katalin, főiskolai docens, Debreceni Egyetem, Egészségügyi Kar,
Szociális és Társadalomtudományi Intézet, Gerontológia nem önálló Tanszék

Előadások (Presentations)

14:30-14:45

Barth Anita, Szöllösi Gergő József, Nemes Balázs:
Betegoktatás jelentősége vesetranszplantációban

14:50-15:05

Dr. Papp László, Lippai Anikó Zsuzsanna, Kis Tamás Gergő, Pető Zsófia, Vida Nóra, **Gaál Gabriella Katalin,** Bengő Szilvia: *Az egészségmagatartás vizsgálata akut stroke miatt sürgősségi ellátást igénybe vevő betegek körében*

15:10-15:25

Kereki Bettina Georgina: *Idős emberek életminősége egy magyar kistéleplésen*

15:30-15:45

Kis-Kós Piroska, Simonné Wiesel Ilona: *Nyomási fekély prevenciója*

15:50-16:05

Márta Mónika: *Vesetranszplantáción átesett betegek életminőségének felmérése – szisztematikus irodalom elemzés*

16:10-16:25

Móricz János: *A sebváladék hatékony értékelése és menedzsmentje a nemzetközi szakmai szervezetek iránymutatása alapján*

16:30-16:45

Dr. Nagy-Grócz Gábor: *Krónikus migrén? Állatkísérletes modellezési lehetőségek*

16:50-17:05

Vajna Boglárka, Dr. Rajki Veronika: *A táplálásterápia ápolói vonatkozású aktualitásai, problematikái gyomordaganatos betegek esetében*

**Szekcióülés VII.
Nemzetközi perspektívák az ápolásban
(International perspectives in nursing)**

Szekcióvezetők:

Dr. habil. Vingender István, főiskolai tanár, oktatási dékánhelyettes, Semmelweis Egyetem
Egészségtudományi Kar

Dr. Tulkán Ibolya, nyugalmazott tanszékvezető, főiskolai docens

Előadások (Presentations):

16:00-16:15

Keczeli Viola, Dr. Máté Orsolya, Dr. Verzár Zsófia, Gubicskóné dr. Kisbenedek Andrea: *Analysis of students of the international program of the Faculty of Health Sciences through the eyes of dietitians - first results*

16:20-16:35

Noemi Grillo, Veronika Rajki Dr.: *Attitude of sicilian nurses toward organ and tissue donation*

16:40-16:55

Katalin Papp, Betül Tosun, Valérie Tóthová, Maria Dolors Bernabeu-Tamayo, Sandra Tricas-Sauras, Eda Sahin, Sabina Licen, Anett Radó, Ayla Yava, Yuan Leyva, Emel Bahadir Yilmaz, Mirko Prosen, Věra Hellerová, Marie Trešlová, Ezgi Dirgar, Igor Karnjus: **BENEFITS - Better and Effective Nursing Education for Improving Transcultural nursing Skills**

17:00-17:15

Ujváriné, Adrienn Siket RN, PhD, József Betlehem, RN, PhD, Annamária Pakai, RN, PhD, Kinga Lampek, PhD, Dezső Vass, PhD, **Miklós Zrínyi, RN, PhD**: *Nurse preferences of caring robots: a conjoint experiment to explore most valued robot features*

17:20-17:35

Jared Merit, Veronika Rajki: *Nursing approach to the use of Buttonhole and Rope Ladder cannulation of arteriovenous fistulas, based on a survey in Nigeria*

17:40-18:00 – **Szünet**

18:00-18:30 – **A rendezvény zárása, vándorbot átadása**

Plenáris előadások

Prof. Dr. Széll Márta

rektorhelyettes, SZTE ETSZK

Korszerű módszerek a meddőség genetikai okainak felderítésére és a prenatális vizsgálatokban

A genetika és genomika, valamint az ezen tudományágakhoz köthető technológiák robbanásszerű fejlődése az elmúlt 20-25 évben nagymértékben hozzájárult a meddőség okainak felderítésére, valamint a várandósság alatt a magzat esetleges örökletes betegségeire vonatkozó új szűrő és diagnosztikai módszerek kifejlesztéséhez. A magzati szűrések és diagnosztika fejlesztésének meghatározó, a Szegedi Tudományegyetemhez is köthető gyökerei vannak. Napjaink legnagyobb vívmánya azoknak az úgynevezett nem-invazív szűrési technológiáknak az elterjedése, amelyekkel az anyai vér vizsgálatával kaphatunk információt a fejlődő magzat örökletes ártalmairól. Előadásomban ezeket a módszereket ismertetem röviden.

Balogh Dénes

SZTE SZAKK ápolási igazgató, Vidáné Fábián Valéria, SZTE SZAKK vezető szakoktató

Pozitív tapasztalatok és dilemmák a pandémia alatt teljesített hallgatói/tanulói területi gyakorlatokkal kapcsolatban

A COVID-19 által okozott pandémia gyökeresen megváltoztatta az egészségügyi intézmények működését – beleértve ebbe a hallgatói/tanulói gyakorlati lehetőségeket.

A működésükben átalakult egészségügyi ellátók hallgatókkal kapcsolatos attitűdje ambivalens volt: egyrészt potenciális veszélyforrásként tekintettek rájuk, másrészt azonban olyan hr-tartalékként, amely gyorsan mozgósítható és rendkívül hatékonyan alkalmazható.

Az előadás bemutatja a Szegedi Tudományegyetem Klinikai Központjában kialakított gyakorlatot, kitérve a külső (hatósági, fenntartói) tényezők által meghatározott elvárások teljesítésére, a saját intézményi szempontok megvalósítására – és főként a hallgatók/tanulók érdekeire és elvárásaira.

Dr. Balogh Zoltán

elnök, Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara, dékánhelyettes, tanszékvezető főiskolai tanár, Semmelweis Egyetem, Egészségtudományi Kar

Ápolók a fronton COVID idején – kérdések a változásokkal kapcsolatban

Az elmúlt másfél év teljesen felülírta az ápolás elméletének és gyakorlatának, valamint az ápolás szervezésének eddig tanult és alkalmazott ismereteit, technikáit, melynek háttérében számos, jól körül határolható tényező játszott szerepet.

Az egyik, s talán legfontosabb elem az volt, hogy a jelen egészségügyi ellátás szakemberei még soha nem vettek részt ilyen világméretű és elhúzódó járványban. Nem voltak felkészülve az ellátás sajátos körülményeire, módszereire. Ezt jól bizonyítja, hogy még a legméréskebben

zajló első hullámban is csak hatalmas erők árán lehetett az ápolást megszervezni és biztosítani. A főiskolai, (BSc), valamint egyetemi (MSc) diplomával, valamint a speciális szakápolástani ismeretekkel rendelkező ápolók tudása, szakmai tapasztalata felértékelődött, valamint kimutathatóbbá vált az ápolói létszámhiány.

A kialakult helyzet rávilágított arra is, hogy az elmúlt évtizedekben a hazai egészségügyi szakképzési rendszer gyakori átalakítása, a néha már eltúlzott specializáltsága miatt milyen kevés ápolásszakmai alapismeretekkel rendelkező, és a pandémiában hadra fogható szakemberrel rendelkezik a betegellátó rendszerünk.

Ugyancsak nagy tanulsággal szolgált a további humánerőforrási krízist megelőző intézkedés, miszerint a járvány elhárításában való közreműködésre önkéntes jogviszony keretében, a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény rendelkezései alapján orvos- és egészségtudományi tanulmányokat folytató hallgatókat vontak be, teljes értékű szakemberként a közvetlen betegellátás folyamatába, ezáltal teljes mértékben átértékelésre kerültek a veszélyhelyzetben alkalmazott szakmai kompetenciahatárok, felelősségi körök.

Az amúgy is nehéz, kihívásokkal teli helyzetet még tovább nehezítette a 2021. március 1-vel hatályba lépő új egészségügyi szolgálati jogviszonyt szabályzó rendelkezések, melyek a szakdolgozók széles körében korábban megszerzett jogokat csorbítottak. Ugyancsak elmaradt az egészségügyi szakdolgozók besorolási illetményének további – az orvosok és nem egészségügyi diplomások illetményének emelésével azonos mértékben és módon történő – rendezése. E hiányosságok tovább mélyítették a diplomás, valamint egyetemi végzettségű ápolók diszkriminatív megkülönböztetését az egészségügyön belül, mely haladéktalan intézkedést kíván.

Prof. Dr. Betlehem József

egyetemi tanár, PTE mb. intézetigazgató, innovációs dékáni megbízott, általános, stratégiai és kapcsolati rektorhelyettes

A kiterjesztett hatáskörű okleveles ápoló MSc képzés magyarországi helyzete

Célkitűzés: Az előadás célja, hogy bemutassa a kiterjesztett hatáskörű ápolóképzés hazai bevezetése óta eltelt képzési és szakmapolitikai kérdéseket.

Anyag és módszer: A vizsgálat módszere dokumentumelemzés részben adatbázisok, részben jogforrások alapján 2017-2021 közti évekre vonatkozóan.

Eredmények: A kiterjesztett hatáskörű ápolók képzésének célja kezdettől fogva, hogy a nemzetközi releváns szakirodalmi adatok alapján az egészségügyben megjelenő új ellátói szerepkörökre készítsen fel és önállóan végezhető speciális szaktudás biztosítson. A kiterjesztett hatáskörű okleveles ápolói (MSc) képzés kidolgozását követően a képzés indulásától kezdve ösztöndíj támogatási rendszer került bevezetésre okleveles ápolók és mentőtisztek részére. A gyakorlatorientált képzés a négy egyetemen oktatókórházak bevonásával (DE, PTE, SE, SZTE) valósult meg.

A megújított tartalmú képzés továbbra is 6 specializációban kiterjesztett hatáskör adását szolgálja: közösségi (alap-) ellátásban, sürgősségi ellátásban, geriátriai ápolásban, perioperatív

területen, aneszteziológiában, intenzív ellátásban. Ugyanakkor a munkáltatók motiválása, támogatása a képzés során külön juttatásokkal is megtörtént.

Országosan 2017-ben az összes elsőhelyes jelentkezők száma 245 fő, ebből felvételre került 179 fő és a képzést 55 fő fejezte be 2019-ben. Országosan 2018-ban az összes elsőhelyes jelentkezők száma 169 fő ebből felvett 130 fő. Országosan 2019-ben az összes elsőhelyes jelentkezők száma 176 fő ebből keresztféléves képzésre felvételt nyert 17 fő. 2020-ban az összes elsőhelyes jelentkezők száma 161 fő volt, ebből felvételt nyert 123 fő, 2021-ben az összes elsőhelyes jelentkezők száma 150 fő volt, ebből felvételt nyert 95 fő.

Következtetések: Az egészségügyi szakdolgozók munkája a koronavírus világjárvány során is felértékelődött. Különösen olyan területeken van szükség önálló tevékenységi körökre, amik az ellátórendszer leterheltségét csökkentik és lehetővé teszik a speciális szakorvosi tudás valódi alkalmazását. Jelenleg is sajnálatos módon hiányoznak még azok az egészségügyi jogszabályi változások, feljogosítások, amik az új szerepkörökre képzett szakemberek tevékenységi körét egyértelműsítik. A hatékony alkalmazáshoz a szakmapolitikai döntés mellett szakmai támogatásra és befogadó ellátórendszerre van szükség, aminek a kulcsa a folyamatos kommunikációban keresendő.

Kulcsszavak: kiterjesztett hatáskörű ápolás; okleveles ápoló; egészségügyi humánerőforrás fejlesztés

A Covid-19 hatása az ápolásra
The effect of Covid-19 on nursing

A sürgősségi ellátás helyzete, az utóbbi évek változásainak tükrében **The situation of emergency care in the light of recent years changes**

Banga Béla Erik

¹Okleveles ápoló (MSc) - Szegedi Tudományegyetem Szent-Györgyi

Albert Klinikai Központ Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály

²Országos tagozatvezető - Magyar Egészségügyi Szakdolgozói

Kamara Sürgősségi Betegellátás Szakmai Tagozat

Bevezetés: A hazai egészségügyi ellátórendszer szerkezete és az ellátás súlypontjai átalakulnak, egyre több terhet rónak a sürgősségi ellátásra.

Célkitűzés: Áttekintem sürgősségi ellátórendszer helyzetét, a pozitív változásként kommunikált elemeket, mint a kötelező triázs rendszer, az AAE elindulása, az APN ápolók megjelenése, a SOD munkakör rendszerbe illesztése, a triázs mint tevékenység jogszabályi nevesítése, és a pre és intrahospitális IT eszközök EESZT-ben történő összekapcsolása.

Anyag és módszer: A közvélemény, a betegek, a hozzátartozók a beharangozott és elindult változásokat, azok kézzelfogható eredményét keresik, elvárják mindenki azonnali ellátását. Ugyan a triázs mielőbbi dokumentált elvégzése érzékelhető, de önmagában ez, az ellátás időbeni és minőségi mutatóiban érdemi változást nem hozott. Az AAE indulása sok helyen névleges és a tervezett funkcióját nem tudja betölteni személyi vagy/és infrastrukturális okok miatt.

Eredmények: A sürgősségi ellátás változása ugyan a szakmai javaslatokat tükrözik, de kommunikációjukban, jogszabályi megjelenésükben, hatásukban kevésbé érzékelhető a fejlődés. Ezek megítélése változó a dolgozóknál is, hiszen egyes osztályokon nőtt a kommunikációs konfliktusok száma, de helyenként a betegek sürgősségi osztályon várakozással eltöltött ideje csökkent.

Következtetés: A személyi és infrastrukturális hiányok rendezése a változtatások hatásvizsgálata után várhatóan jelentősen tud javulni a sürgősségi ellátás megítélése és ezzel együtt a sürgősségi ellátás hatékonysága és biztonsága. És a COVID-19.

Kulcsszavak: emergency department, triage, emergency medical dispatch, dispatch of emergency department, EESZT, APN

COVID-19 hatása az időskori esésre **The impact of COVID-19 on falls in old age**

Boros Edit

PhD hallgató, szakoktató

Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Doktori Iskola,
Szegedi Tudományegyetem SZAKK, Ápolásvezetési és Szakdolgozói Oktatási Igazgatás

Bevezetés: Az időskorúak egészségi állapotát többszörösen veszélyezteti a COVID-19 pandémia. A járvány közvetlen hatása mellett ki kell emelni közvetett hatását is, mint a társadalmi elszigetelődést, a mozgás és fizikai aktivitás csökkenését, az egészségügyi rendszer elérhetőségének akadályozottságát. A fent felsorolt tényezők az esések kockázati tényezői közé tartoznak.

Célkitűzés: Vizsgálatunk célja deduktív dokumentumelemzéssel feltárni, hogy a karantén, a szociális távolságtartás, a bezártság, a mozgás csökkenése hogyan hat az idősök fizikai állapotára, a nem várt balesetek és esések számára. Kerestük azokat a jó gyakorlatokat, amelyek az esések megelőzését segítik.

Következtetés: A világjárvány idején az önellátási funkciójavítást célzó egészségfejlesztési tevékenységek felfüggesztésre kerültek, amely káros hatással volt az idősök fizikai állapotára, ezzel növelve a nem várt esések és sérülések számát, továbbá az esésektől való félelem gyakoriságát. A tanulmányok kiemelték az elsődleges prevenciós intézkedések fontosságát, amelyeket az idősök otthonába kell elsődlegesen megvalósítani. Számos országban a telemedicinával segítették elő az esésmegelőzési programokat, ezzel megváltoztatva az otthoni gondozás gyakorlatát.

Kulcsszavak: elesés, időskor, COVID-19, falls, aged, COVID-19

**COVID-19 fertőzött vagy gyanús páciensek sürgősségi szemmel
COVID-19 infected or suspected patients with emergency eyes**

Hamucska György

Msc ápoló

Petz Aladár Egyetemi Oktató Kórház, Infektológiai osztály, o.v. ápoló

Bevezetés: COVID-19 világjárvány 2019 telén indult útjának. Már 2021 nyár végén, ősszel elmondhatjuk 1,5 éves tapasztalatok birtokában, hogy egyre többet tudunk a koronavírus ellátását illetően.

Célkitűzés: Bemutatni a koronavírus gyanús vagy igazolt esetekből a tünetekre fókuszáltnak, mi miatt került az Infektológiai osztályra, és ami a tünet mögött occultan zajlott.

Anyag és módszer: retrospektív dokumentációelemzés, esetbemutatók

Eredmények: Rávilágítani a COVID-19 gyanús és igazolt esetek hátterében megbújó akut kórképekre, pl.: GIV, septicus shock.

Következtetés: Több dimenziós a probléma: humánerőforrás krízis (kiemelten a minőségi veszteség), kapacitás allokációs probléma a járvány idején, kifáradás veszélye, sürgősségi szemlélet mindenhol jelen legyen.

Kulcsszavak: koronavírus, humánerőforrás

Digitális rendszerek szerepe az ápolói oktatásban **The role of digital systems in nursing education**

Mód Gergely

Klinikai specialista

Speeding Mérnöki Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Bevezetés: A COVID-19 pandémiával került előtérbe és vált sürgőssé a digitalizáció az oktatásban. A betegellátási készségek gyakorlati elsajátításában rendkívül fontos, hogy a hallgató lássa is a helyes technikát. A távoktatás komoly kihívások elé állította a gyakorlati oktatókat.

Célkitűzés: A digitális megoldások segítségével a távoktatás okozta nehézségek áthidalhatóak.

Következtetések: Ilyen rendszer pl. a LearningSpace, amely lehetőséget biztosít arra, hogy akár csak az oktató legyen jelen a gyakorlatokon, mert a kamerahálózatnak köszönhetően egy másik teremből, de akár otthonról is valós időben követhetik a hallgatók a gyakorlati órát. A vizsgák alkalmával pedig az oktató egy külön szobából, az operátori helységből követheti a vizsgát és egy időben értékelheti a látottakat. A gyakorlatról vagy vizsgáról rendkívül jó minőségű (4k) videó készülhet, melynek köszönhetően az adott szimuláció később felvételről is megosztható és értékelhető a hallgatókkal.

Kulcsszavak: távoktatás, gyakorlati, oktatás, digitalizáció, LearningSpace

Táplálásterápia megvalósulása a pandémia idején **Implementation of nutritional therapy during the pandemic**

Dr. Molnár Andrea PhD.^{1,2}, Koczó Anita³

¹Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége, Tudományos Bizottság Tagja;

²Numil Kft, Tudományos munkatársa;

³Numil Kft, Nutricia Otthonápoló Szolgálat vezetője;

Bevezetés: A COVID-os beteg körében sokan szorulnának táplálásterápiára, mivel magas a kóros tápláltsági állapotok kialakulásnak kockázata (52,7% malnutríció, 73% szarkopénia), az étvágytalanság előfordulása (46,5%), az intubáció utáni diszfágia (37%). A pandémia ideje alatt tapasztaltuk a késői intervenciót, valamint a szondatáplálásnál a nem szakszerű kivitelezésből adódó problémákat.

Célkitűzés: Az előadásban a szakmai ajánlásokat és a hazai tapasztalatokat összegezzük, majd javaslatokat fogalmazunk meg, hogy egy következő hullám esetén, miként lehetne hatékony táplálásterápia alkalmazásával a betegeknél kedvezőbb tápláltsági állapotot elérni, és ezzel javítani a túlélést.

Javaslatok: 1, új szűrőmódszerek bevezetése (malnutríció/szarkopénia önszűrése, távoli táplálásterápiás konzultáció és gondozás kérdőívek); 2, telemedicina használatával szakorvosi javaslatok megírása és közvetlen felírása a per os fogyasztható speciális, gyógyászati célra szánt élelmiszereknek; 3, a megfelelő termékiválasztáshoz telefonos applikációk alkalmazása, 4, szondatáplálással kapcsolatos oktató videók alkalmazása ápolók számára; 5, otthoni szondatáplálás során a telenutrition eszközeivel betegoktatás és követés.

Kulcsszavak: malnutrition, nutritional therapy, tube feeding

Kiterjesztett hatáskörű ápolók szerepe COVID-19 járvány idején **The role of Advanced Practitioner Nurses in the COVID-19 pandemic**

Patakiné Márkus Ágnes

aneszteziológiai APN

Dr. László Elek Kórház és Rendelőintézet, Orosháza

Bevezetés: Az elmúlt időszakban minden egészségügyi dolgozó különleges és óriási leterheltségről tud beszámolni.

Célkitűzés: Az orvosok és az ápolók a COVID-19 okozta pandémia megoldásán dolgoztak.

Anyag és módszer: A vírus elszaporodása még egy kevésbé ismert és rohamosan terjedő járványt okozott. Az első hullám leginkább az ellátó helyek kialakításáról és a megfelelő egészségügyi személyzet kiképzéséről szólt. Volt, ahol már ebben az időszakban tényleges COVID ellátás történt.

Eredmények: A kiterjesztett hatáskörű ápolóknak a környezetemben kiemelt fontosságú szerep jutott. Az APN végzettségű kollégák szerepet vállaltak a megfelelő ellátási területek kialakításában, a betegutak megtervezésében és kivitelezésében, oktatásszervezésben és lebonyolításában, szakmai protokollok kidolgozásában és bevezetésében.

Következtetések: Természetesen tudtuk, hogy az idő nagyon kevés arra, hogy mindent megtanítsunk, de nem volt más alternatíva a rohamosan terjedő pandémiát látva és tapasztalva. A második és harmadik hullám soha nem tapasztalt terheléssel sújtott le az egészségügyi ellátórendszerre.

Kulcsszavak: COVID-19, nurses, intensive care unit, instruction

Az ápolói pálya pszichológiai aspektusai
Psychological aspects of the nursing career

Teammunka a hazai sürgősségi ellátásban Teamwork in Hungarian emergency care

Blanár Ilona

Okleveles Egyetemi Ápoló/Sürgősségi APN

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Hetényi Géza Kórház-Rendelőintézet,
Sürgősségi Betegellátó Osztály

Bevezetés: A biztonságos betegellátás témaköreivel foglalkozó vizsgálatok gyakran kiemelik a gyógyításban résztvevők teammunkájának fontosságát. A jól szervezett csapatmunka a sürgősségi betegellátásban hangsúlyozottan fontos, hiszen itt a leggyakoribb a kritikus, magas időfaktorú állapotok előfordulása, a gyors döntések, beavatkozások igénye.

Célkitűzés: A vizsgálat célja a sikeres közös munka feltételeinek feltérképezése, a sürgősségi teamben résztvevők szerepeinek, feladatköreinek bemutatása. Anyag és módszer: A szakirodalmi kutatás a Google Scholar segítségével talált hazai és nemzetközi publikációk, tanulmányok, továbbá az orvos/ ápolóképzésben használt nyomtatott szakirodalom áttekintésével történt.

Eredmények: Az előadás bemutatja, hogy miben más a sürgősségi ellátók munkája a többi területhez képest, milyen aspektusai vannak csapatmunkájuknak, és milyen támogató vagy gátló tényezőkkel kell számolniuk.

Következtetések: Az eredmények segítségével létrehozható egy, a sürgősségi ellátás teammunkájára vonatkozó irányelv, amelyben az egységes szakmai ismeretek, a specifikus kommunikációs, konfliktus megoldási technikák alkalmazása hangsúlyosabb szerepet kap, melynek hozománya a magasabb betegbiztonság.

Kulcsszavak: sürgősség, teammunka, betegbiztonság

Halálattitűd és halálfélelem megnyilvánulásának vizsgálata egyéni és társadalomstatisztikai változók tükrében

Examination of the manifestation of death attitudes and fear of death in the light of individual and social statistical variables

Domonkos Norbert¹, Dr. Vingender István², Dr. Helembai Kornélia³

¹PhD hallgató, Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Doktori Iskola

²Társadalom és egészség PhD programvezető, Semmelweis

Egyetem Egészségtudományi Doktori Iskola

³Professor Emerita, Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar

Bevezetés: A halállal szemben támasztott magatartásunk nagymértékű változásokon esett át. Haláhtagadó társadalmunk az elmúlásra, mint alapvető életjelenségre félelemmel tekint, amelynek problematikája begyűrűzött a kórházak falai közé.

Célkitűzés: A halál élményéhez kapcsolódó attitűdök és félelem-faktorok összefüggéseinek feltárása a kutatásba bevont egészségügyi dolgozók szociodemográfiai jellemzői mentén.

Anyag és módszer: A halálhoz való viszonyulás vizsgálata Revideált Halálattitűd - Profil Skálával, a halálfélelem elemzése Neimeyer és Moore féle Multidimenzionális Halálfélelem Skála segítségével történt.

Eredmények: Az életkor és a félelem mértékének összehasonlítása során jelentős különbséget nem találtunk. Az oktatás-, a munkakörülmények és az attitűdök kapcsolatára vonatkozó hipotézisvizsgálat mutatói hazai és nemzetközi tanulmányok eredményeivel nagyfokú egyezőséget mutattak.

Következtetések: A múlandóság tényének peremre szorulása rengeteg nehézséggel szembesít bennünket, amelynek leküzdése összetett feladat. A múlt tapasztalatainak, az egészségtudomány multidiszciplináris szemléletnek és különböző intervenciós stratégiáknak az előtérbe emelése a legideálisabb megközelítési mód ahhoz, hogy közelebb jussunk a halál modern problémájának jobb megértéséhez.

Kulcsszavak: halálattitűd, halálfélelem, halálkép

A munkahelyi mentálhigiéné jelentősége a kiégés prevenciójában **The importance of the mental hygiene at work in burnout prevention**

Hostyánszki Gabriella

Diplomás ápoló, Mentálhigiénés segítő szakember, Perinatális szaktanácsadó
Bács-Kiskun Megyei Oktatókórház Koraszülött Osztály

Bevezetés: Az egészségügyi ellátórendszeren belül az ápolói pályán dolgozók fokozottan veszélyeztetettek a kiégés kialakulása szempontjából. Nem csak az egyénre hat kedvezőtlen egészségi következménnyel, hanem rontja a beteggel való sikeres együttműködést és az ellátás minőségét is. A kiégés az egész személyiséget érinti. Testi, emocionális, magatartási, valamint mentális jelek egyaránt megfigyelhetők. Különösen igaz ez a mai magyar egészségügyben dolgozó intenzív ápolókra. Nagyobb stressznek vannak kitéve, hiszen folyamatosan az élethalál élményével találkoznak.

Célkitűzés: A dolgozói stressz oldása, kommunikációs gyakorlatok átadása, kiégés megelőzése

Anyag és módszer: A Bács-Kiskun Megyei Oktatókórház Koraszülött Osztálya törekszik a családközpontú ellátás megvalósítására, amely támogatja a szülők és az egészségügyi szakdolgozók közötti partnerkapcsolatot. Ez egyaránt segíti a szülők és a szakdolgozók rövid és hosszú távú mentális és fizikális jólétét. A szülők folyamatos jelenléte, és a velük való együttműködés, döntéshozatal építi fel a kölcsönös bizalmat a megfelelő kommunikációhoz. Ennek eszközei lehetnek például az érzékenyítő tréningek, asszertív kommunikáció elsajátítása, a szuggesztív kommunikáció gyakorlása.

Eredmények: A szakdolgozói attitűd változása eredményt tud hozni a szülőkkel való kommunikációs gyakorlatban. A beteg elégedettség, a pozitív emóció visszatölti a dolgozókat.

Következtetések: Ezen módszerek elsajátítása segítséget tud nyújtani az ápolóknak a kiégés megelőzésében, emellett támogatást adni a szülőknek az embert próbáló hetekben. Ha mindkét oldalon a lelki egyensúly erősödni tud, akkor lesz hatékonyabb és harmonikusabb a munkavégzés a betegekkel és a kollégákkal egyaránt.

Kulcsszavak: mentálhigiéné, kiégés, családközpontú ellátás, asszertív és szuggesztív kommunikáció

Az éjszakai és váltott műszak hatásai az ápolókra
Effects of night shift and shift work on nurses

Kubisz Kriszta

BSc ápoló

Bevezetés: A váltott műszak, a 12 óra folyamatos munka, a nagymértékű megterhelés számos negatív hatással járhat.

Célkitűzés: A kutatásom célja volt feltárni, hogy az éjszakai és váltott műszak milyen hatással van az ápolókra.

Anyag és módszer: Az online önkitöltős kérdőívet 1049 ápoló töltötte ki.

A megkérdezett ápolókat két csoportra osztottam. Az egyik csoportot érinti az éjszakai műszak, a másik csoportot pedig nem.

Eredmények: Igazolást nyert, hogy az éjszakázó ápolók rosszabbnak ítélték meg az egészségi állapotukat a nappali műszakban dolgozó társaiknál ($p=0,028$).

A pszichoszomatikus tünetek közül fáradékonyság ($p=0,013448$), a káros szenvedélyek közül a kávéfogyasztás ($p=0,001185$) és dohányzás ($p=0,002178$) volt szignifikánsan eltérő az éjszakázó ápolók hátrányára.

Az alvás és szabadidő mennyisége és minősége tekintetében az éjszakázó ápolóknál rosszabb minőségű ($p=0,000$) illetve mennyiségileg is kevesebb ($p=0,00275$), mint a nappali műszakban dolgozó ápolóknál.

A szabadidő vonatkozásában az éjszakázó ápolóknak kevesebb szabadidejük marad, mint a nappali műszakban dolgozó ápolóknak ($p=0,000$).

Következtetések: További kutatás szükséges annak érdekében, hogy a váltóműszakon belül melyik munkarend segíti leginkább az ápolók egészségének megtartását, és hogy pontosan milyen faktorok befolyásolják az egészségi állapot rosszabb megítélését a váltott műszakban dolgozó ápolók esetében.

Kulcsszavak: ápolók, éjszakai műszak, váltott műszak, egészség

Halálfélelem vizsgálata egészségtudományi hallgatók körében Study of fear of death among health science students

*Palatinus Oszkár*¹, Domonkos Norbert²

¹BSc ápoló

²PhD hallgató, Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Doktori Iskola

Bevezetés: Az élet legsérülékenyebb pillanatait övező talányok előtt, mint amilyen a halál rejtélye vagy a végesség gondolata, az ember megrendül. Mindennapjainkra a halálfélelem többféle formában is árnyékot vet.

Célkitűzés: A halálfélelem tudatos dimenziói között fellelhető különbségek feltárása a hallgatók szociodemográfiai jellemzőinek tükrében, valamint a kapott félelem értékek szakirodalmi adatokkal való összevetése.

Anyag és módszer: Kutatásunkban a Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Karán szakírányonként és évfolyamonként vizsgáltuk a halálfélelem szegmenseit Multidimenzionális Halálfélelem Skála segítségével.

Eredmények: Vizsgálatunk alapfeltevései az ápolók mintáján nagyfokú egyezést mutattak hazai és nemzetközi eredményekhez viszonyítva. Az ismeretlentől- és meghalás folyamatától való félelem tekintetében szignifikáns eltérést nem tapasztaltunk sem populációs vonatkozásban, sem a segítő szakmák között.

Következtetések: Napjainkban a halál még mindig tabunak számít. Fontosnak gondoljuk a paramedikális szakemberek attitűdjeinek formálásához nélkülözhetetlen intervenciós stratégiák oktatását saját lelki egészségvédelmük érdekében. Társadalmi szinten elengedhetetlennek érezzük a szorongást és félelmet mérsékelni képes szuggesztív kommunikáció alkalmazását.

Kulcsszavak: halál, halálfélelem, veszteség

A kiégés szindróma jellegzetességei a COVID-19 járvány alatt **Characteristics of burnout syndrome during COVID-19 pandemic**

Stankovic Mona¹, Dr. Papp László², Dr. Pető Zoltán³,
Dr. Tőreki Annamária⁴

¹PhD-hallgató, Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ,
Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály

²PhD, kutatás-felelős ápoló, egyetemi tanársegéd
Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ,
Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály

³MD, PhD, osztályvezető egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ,
Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály

⁴PhD, egyetemi adjunktus, egészségpszichológus
Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ,
Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály

Bevezetés: A kiégés szindróma emocionális, mentális, kognitív kimerülési tünetegyüttes, amely a segítő szakmákban tevékenykedő munkavállalókat nagyobb arányban veszélyezteti. A koronavírus-járvány további kihívásokat helyezett az egészségügyi dolgozók elé, direkt hatást gyakorolva a kiégésükre.

Célkitűzés: Vizsgálatunk célja a kiégés, a koronavírus-tól való félelem, az állapotszorongás és a depresszió előfordulásának feltérképezése COVID-19 járvány alatt.

Anyag és módszer: A bemutatott felmérés keresztmetszeti kérdőíves vizsgálat. Demográfiai adatokon túl a kiégést Maslach Kiégés Kérdőívvel, a koronavírus-tól való félelmet a COVID-19 Félelem Skálával, az állapotszorongást Spielberger-féle Állapotszorongás Kérdőívvel, míg a depressziót Beck Depresszió Skálával mértük az SZTE Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ ápolói és orvosai körében.

Eredmények: A megkérdezettek (n=126) 94%-a legalább közepes szintű érzelmi kimerülésről számol be, míg 85% legalább közepes szintű deperszonalizációról. Szignifikáns együtt járást tapasztaltunk a kiégés szindróma és az állapotszorongás, a depresszió és a koronavírus-tól való félelem között.

Következtetések: A kapott eredmények ismeretében tovább csiszoljuk az ápolók és az orvosok számára elérhető egyéni és csoportos intervenciós programokat, amelyekkel növelhető a munkahelyi elégedettség és csökkenhet a kiégés szindróma prevalenciája.

Kulcsszavak: kiégés szindróma, kiégés prevenció, COVID-19, depresszió, szorongás

Innovatív ápolói beavatkozások
Innovative nursing interventions

Lehetőségek az ápolói képzésben Opportunities in nursing training

Belsőné Fehér-Csanádi Mária

kiterjesztett hatáskörű okleveles ápoló

Bevezetés: 2012-től oktatom az ápoló hallgatókat a szolnoki Egészségügyi Szakképzési Centrumban elméleti tárgyakból és speciális ápolási ismeretekből. Az iskolában rendelkezésre álló demonstrációs eszközök, alkalmasak a beavatkozások gyakorlására, de nem nyújtják azt a felkészültséget, amit a munkába álláskor elvárnak az osztályok az új munkavállaló ápolótól.

Célkitűzés: Oktatási tapasztalataim alapján a speciális ápolási feladatokat jegyzet formájában szerkesztettem meg. A jegyzetem lektorálása megtörtént, használatát bátran ajánlom a tanulóknak és az oktatásban tevékenykedő kollégáknak egyaránt.

Anyag és módszer: 2020-ban önálló kutatást végeztem online formában közzétett kérdőívvel ápolók körében arról, hogy az ápolási feladatokat mennyire sikerül szabály szerint alkalmazni a mindennapi munkában vagy az osztályos szokások és az eszközhiány miatt elmosódnak az iskolában tanult és gyakorolt műveletek és a szokások veszik át a főszerepet.

Eredmények: A mindennapi gyakorlatban nagyobb részben az osztályos szokások érvényesülnek, ami nem minden esetben történik szabályosan.

Következtetések: Továbbképzések fontossága, jó gyakorlatok megismertetése az osztályon dolgozó ápolókkal.

Kulcsszavak: ápolás, oktatás, jó gyakorlat

Gyógyszerszergazdálkodás optimalizálására tett intézkedéseink hatékonyságának vizsgálata

Examining the effectiveness of our measures to optimize medicine management

Dávid Marina Ute

diplomás ápoló, okleveles egészségügyi menedzser, osztályvezető ápoló
Szegedi Tudományegyetem Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet

Bevezetés: A Szegedi Tudományegyetem által központilag meghatározott, havi gyógyszerkeretből biztosítja intézetünk a súlyos állapotban lévő betegek terápiás ellátását. A meghatározott keretösszeg gyakran insufficiens, amely nagymértékben megnehezíti az optimális gyógyszerellátás biztosítását.

Célkitűzés: Vizsgálatom célja, hogy a deficités gyógyszerkezelésünk okait azonosítsam, illetve értékeljem az optimalizálásra irányuló kidolgozott módszertan, gyakorlatban történő alkalmazásának hatékonyságát.

Anyagés módszer: Retrospektív, kétrészből álló vizsgálatomra a Szegedi Tudományegyetem Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet központi intenzív osztályán került sor 2017.05.01 - 2019.04.31-ig. Az első részben menedzsment elemzési és értékelési metodikákkal keresem a deficités gyógyszerkezelésünk kiváltó okait, melyek megoldására adekvát eljárásokat vezetek be. A második részben az intézkedések hatékonyságát vizsgálom, a kapott adatokat leíró statisztikai módszerekkel értékelem.

Eredmények: Gyógyszerkeret felhasználásunk 47,57%-kal csökkent, amely alátámasztja intézkedéseim költségcsökkentő hatását. A számunkra biztosított keretösszegeből 17%-kal több beteget láttunk el. Az egy betegre jutó átlag gyógyszerköltség 22%-kal csökkent, amely azt jelzi, hogy több páciensre kevesebbet költöttünk.

Következtetések: Célrányos adekvát intézkedésekkel, a kontroll folyamatos fenntartásával, a vezető ápolónak meghatározó szerepe van a költségek alakulásában.

Kulcsszavak: hatékonyság, intenzív osztály, gyógyszerköltség

Innovatív megoldások a mindennapi ellátásban
Innovative solutions for everyday patient care

Nádainé Fi Mária

medical trainer

Hartmann-Rico Hungária Kft.

Amellett, hogy emelkedik a betegszám, ezzel együtt növekednek a költségek és növekszik a „beteg biztonsági nyomás” is. Mindeközben munkaerőhiánnyal, emelkedő adminisztratív és jogi elvárásokkal néznek szembe szakembereink. Nehezen találják az egyensúlyt a betegellátás és a gazdasági hatékonyság között. Az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések számának csökkentése kiemelten fontos feladat a betegellátási folyamatok során. Az ajánlások és intézkedések, amelyek erre irányulnak követendők, főképpen, ha evidenciákon alapulnak. Ilyenek az egységesség a gyakorlatban, a dolgozók rendszeres képzése, a standardizált ellátások rendszere, illetve a standardizált ellátási csomagok alkalmazása, különös tekintettel a betegbiztonságra.

Az előadás a standard ellátási protokollokhoz készült előre csomagolt szettek előírás szerinti alkalmazási területein keresztül mutat be egy úgynevezett virtuális asszisztens -programot és applikációt, mely lehetővé teszi a komplex oktatást, ellenőrzést és visszacsatolást a mindennapos ellátási feladatok során. A program használata a bizonyítékokon és egyértelmű, evidenciákon alapuló jó gyakorlatok összességét foglalja magába, amelyek együttesen, következetesen és rutinszerűen alkalmazva igazoltan javítják a betegellátás folyamatait és a betegbiztonságot.

**Az ápolói beavatkozások korszerű algoritmusai 2021.
Modern algorithms for nursing interventions 2021.**

Dr. Pápai Tibor PhD

főiskolai docens

Semmelweis Egyetem - ETK, Ápolástan Tanszék

Bevezetés: Az egészségügyi technológia, az ápolástudomány fejlődése és a pandémia generálta új kihívások miatt az elmúlt időszakban számos, nemzetközi ápolásszakmai eljárásrendben módosítások jelentek meg, amely a jelenleg több éves hazai eljárásrendek újragondolását is maga után vonja.

Anyag és módszer: Mindennapi munkánk során sajnálatos tényként kezelendő, hogy kollégáink számos diagnosztikus, terápiás és ápolási tevékenységet a „szokás elv” alapján végeznek. Ezzel a beteg- és a dolgozói biztonság elve is háttérbe szorul, hiszen ennek személyi és tárgyi alapelemei a munkakör betöltéséhez szükséges végzettség, annak szabályozott kompetenciája és az elvégzéséhez biztosított korszerű tárgyi feltételek megléte. A másik összetevő az evidenciákon alapuló, korszerű ápolásszakmai eljárásrendek, algoritmusok.

Eredmények: Sajnálatos tény, hogy hazai viszonylatban az egyes ápolói kompetenciájú tevékenységek kivitelezése jelentősen eltér és nem követi a korszerű szakmai ajánlásokat.

Következtetés: Ennek okai a szakképzés folyamatosan változása, az oktatók, gyakorlatvezetők leragadt, „szokás elvű” szemléletei, a korszerű szakirodalom hiánya, valamint az egységes, korszerű ápolásszakmai eljárásrendek hiánya. Előadásomban a korszerű ápolásszakmai algoritmussal szemben támasztott követelményeket, ismertetem.

Kulcsszavak: „szokás elv”, algoritmus, ápolás

Aortadisszekció diagnosztikai kihívásai a sürgősségi osztályon
Diagnostic challenges of aortic dissection in the emergency department

Pávity Csilla

kiterjesztett hatáskörű okleveles ápoló

SZTE- SZAKK SBO

Bevezetés: Az aorta disszekció nem a gyakran előforduló betegségek közé tartozik. Egy sürgősségi osztályon olykor hetekig, hónapokig nem találkozni vele. Viszont akut, életveszélyes állapottal járó kardiovasculáris betegség. Megléte azonnali intézkedéseket igényel. Bár vannak jellegzetes tünetei, olykor atípusos tünetekkel járhat. Pl. a mellkasi fájdalom legtöbb esetben jelen van, de más kórképeknél is. Diagnosztizálása nem könnyű feladat. Amennyiben nem fedezik fel időben, halálos kimenetelű lehet. Az APN speciális, szakértői tudás birtokában komplex döntési képességekkel és bővebb kompetenciakörrel rendelkezik. Ezért munkájával megkönnyítené a túlterhelt orvosok munkáját. Az aorta disszekció kórképpel rendelkező beteget végig tudja menedzselni pre- és post hospitális téren egyaránt.

Célkitűzés: Kutatás célja az aorta disszekció diagnosztizálásával foglalkozó tanulmányok áttekintése. A diagnosztikus eljárások eredményességének áttekintése.

Anyag és módszer: Szisztematikus irodalmi áttekintése olyan cikkeknek, melyek az aorta dissectio diagnosztizálásával kapcsolatos különböző eljárások hatékonyságát/eredményességét vizsgálták. A megfelelő cikkek felkutatása elektronikusan történt a PubMed, Wiley Online Library és a MOB (Magyar Orvosi Bibliográfia) adatbázisán keresztül.

Eredmények: CT vizsgálat a leghatásosabb diagnosztikus eszköz. Kockázatfelmérő skála alkalmazása önmagában nem elegendő a diagnózis felállítására. D-dimer és CRP emelkedett értéke fontos jelző. TTE 87%-os szenzitivitás, 91%-os specifitás, 75%-os pozitív prediktív, 95%-os negatív prediktív értékű.

Következtetések: Hasznos, de önállóan nem alkalmazandó. Kockázatfelmérő skála alkalmazása a további vizsgálatok meghatározása előtt hasznos. CT vizsgálat alkalmazandó. Javasolt AD-re magas specifitású biokémiai marker alkalmazása.

Kulcsszavak: Aorta dissectio, mellkasi panasz

Innovatív vénabiztosítás ápolók számára Innovative vascular access for nurses

Sós András

MSc ápoló

Becton Dickinson, Klinikai Specialista

Bevezetés: A mindennapok technológiai innovációival párhuzamosan az egészségügyi eszközök is rohamosan fejlődnek, a betegbiztonság növelése egyre jelentőségteljesebb feladat.

Célkitűzés: Effektívebb és biztonságosabb betegellátás előmozdítása minden különböző anatómiai adottságokkal rendelkező beteg számára.

Anyag és módszer: Egyre szélesebb körben érhetők el vénabiztosítási eszközök a betegellátó team tagjai számára, így lehetőséget kapnak a legmegfelelőbb kanül kiválasztására, amely egyedileg szabható a beteg és a terápia számára. Az innovatív megoldások különféle technológiai újításokat tartalmaznak, perifériás kanül esetében a merev teflon anyag helyett megjelennek a centrális kanülökben is alkalmazott poliuretán származékok vagy akár a PICCLine kanülbe integrált szelepek, amelyek segítik a betegellátást és az eszközök betegben tarthatósági idejét is növelhetik.

Eredmények: Klinikai vizsgálatok szerint a zárt rendszerű perifériás iv. katéterek akár 25%-kal is csökkenthetik a komplikációk kialakulásának az esélyét, míg a Vialon anyag (poliuretán) közel 15%-kal növelheti a perifériás iv. katéterek betegben tarthatósági idejét a teflon kanülökkel szemben.

Következtetések: A megfelelő és innovatív eszközök megválasztása a mindennapi betegellátás során nagyban segítheti a szövődmények kialakulásának valószínűségét és akár növelhetik azok biztonságos használhatósági idejét.

Kulcsszavak: Vénabiztosítás, innovatív, ápoló

Autonóm technológiák, robotizáció alkalmazásának vizsgálata az ápolási gyakorlatban **Investigation of the application of autonomous technologies and robotics in nursing practice**

*Ujváriné Dr. Siket Adrienn*¹, Prof. Dr. Martina Hasseler², Dr. Stefan Mol³, Kismihók Gábor⁴,
Keszler Ádám⁵, *Dr. Zrínyi Miklós*⁶

¹PTE Egészségtudományi Kar

²Ostfalia Hochschule für angewandte Wissenschaften, Fakultät
Gesundheitswesen, Erasmus + pályázat projekt koordinátor

³Amsterdam Business School, Universiteit van Amsterdam, projekt tag

⁴Leibniz Information Centre for Science and Technology, projekt tag

⁵DE Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola, projekt tag

⁶Debreceni Egyetem Gyógyszerfejlesztési Koordinációs Központ, projekt tag

Bevezetés: Az Európai Unió is felismerte, hogy a mesterséges intelligencia (MI) kiterjesztése az ápolóknak is új kihívásokat fog jelenteni. Hogy ezeknek a kihívásoknak meg tudjanak felelni, 5 intézmény számára 2018-ban Erasmus + ösztöndíjat adományozott (tagok: DEEK Ápolástudományi Tanszék, University of Heidelberg, University of Amsterdam, Technische Informationsbibliothek (TIB) Hannover, Frenetti B.V).

Célkitűzés: A projekt célja, hogy felmérje az ápolók mesterséges intelligenciával kapcsolatos attitűdjeit és készségeit, és a projekt végén a konzorciumi tagok olyan minta tantervet készítsenek el, amellyel az ápolók MI oktatása megvalósítható.

Anyag és módszer: Közös elemzést követően feltáró vizsgálat történt a digitalizáció, az e-health és a robotizáció hatásának ápolói munkával összefüggő területeken. A kutatócsoport elemezte a jövőben szükséges készségeket, képességeket és kompetenciákat, melyekre az egészségügyi dolgozóknak, első sorban az ápolóknak szüksége lesz. Ehhez saját fejlesztésű kérdőívet készített, melyet több ország ápolói/ápoló hallgatói töltenek ki. Magyarország már túl van az adatfelvételen, 700 fő lekérdezése történt meg. A jelen előadás a magyar válaszadók MI-vel kapcsolatos vélekedését mutatja be.

Eredmények: Az eredményekben bemutatásra kerül az autonóm technológiák, a robotizáció ismerete, a magyar ápolók jártasságának szintje, az MI-vel kapcsolatos ápolói attitűdök, valamint annak a készségnek a mértéke, ahogy a ma ápolói képesnek érzik magukat a mesterséges intelligenciát az ápolói gyakorlatban hasznosítani.

Kulcsszavak: informatika, robotizáció, ápolóképzés, curriculum, kompetencia

Ápolás és ápolóképzés hallgatói szemmél

Nursing and nursing training through the eyes of the students

A folyamatos vesepótló kezelés szerepe a gyermekintenzív osztályon
The role of continuous renal replacement therapy in the
pediatric intensive care unit

Bakacsi Katalin

okleveles ápoló

SZTE Gyermekgyógyászati Klinika, és Gyermekegészségügyi Központ, Szeged

Probléma: Jelenleg nincs olyan univerzálisan használható módszer, mely a klinikai tünetek megjelenése előtt biztosan jelezné, hogy a szervezet a septicus állapot felé megy, ezért merült fel annak lehetősége, hogy a szepszisben jelentősen felszaporodott citokineket extrakorporális technikák segítségével távolítsák el.

A vizsgálat célja: Megismerni a szepszis főbb jellemzőit, felmérni az extrakorporális technikák alkalmazásának fontosságát.

Módszer: 2019-2020 között, magyar és angol nyelven közölt szakirodalom áttekintése, a kutatás folyamán összesen 20 tanulmány beazonosításával.

Eredmények: Az alkalmazott extrakorporális technikák nem elegendőek a súlyos szepszis kezelésére, viszont elősegíthetik a maradandó tünetek nélküli felépülést, a hemodinamikai stabilitást, a felszabadult gyulladásos citokinek eliminációját. Alkalmazásukkal jól követhetővé válik a szervezet folyadék balansa, megelőzhetővé válhat a rossz prognózissal járó betegségek kialakulása.

Következtetések: Az elvégzett vizsgálat alapján kimondható, hogy számos tanulmány elvégzésére van még szükség annak érdekében, hogy az extrakorporális technikákat gyakrabban alkalmazzák szepszisben.

Kulcsszavak: sepsis, citokin, Continuous Renal Replacement Therapy

Alapszintű újraélesztés (BLS) ismeretek laikusok körében Basic Life Support Skills Among Non-Healthcare Workers

Horváth-Kuklis Eszter

BSc ápoló

Bevezetés: A hirtelen keringésmegállás vezető halálok Magyarországon. Hazánkban naponta átlag 14 ember hal meg emiatt. A szívrohant követő tizedik percig van esély a maradványtünetek nélküli újraélesztésre, ezt követően egyre csökken az életben maradás esélye. Fontos, hogy az első szemtanú megkezdje az újraélesztést. Ezek az események többnyire nem kórházi környezetben történnek, emiatt az első észlelő általában laikus személy.

Célkitűzés: Felmérni és – különböző szempontok alapján – összehasonlítani a laikusok újraélesztéssel kapcsolatos ismereteit és attitűdjét.

Anyag és módszer: Saját szerkesztésű, online, 25 kérdést tartalmazó kérdőív, melyet 136 személy küldött vissza.

Eredmények: A BLS ismeretekkel kapcsolatos kérdésekre átlagosan 51,08%-ban válaszoltak helyesen. Jogosítvánnyal a megkérdezettek 77,9%-a rendelkezik, tudásuk azonban alig volt több, mint a jogosítvánnyal nem rendelkezőké, segítségnyújtási hajlandóságuk viszont nagyobb. A válaszadók 73,5%-a venne részt szívesen elsősegélynyújtó tanfolyamon, ha lehetősége lenne rá.

Következtetések: A laikusok újraélesztéssel kapcsolatos ismeretei hiányosak, és nincsenek is teljesen tisztában a téma fontosságával. Szükség lenne az alapszintű újraélesztés oktatásának megreformálására, népszerűsítő kampányokra.

Kulcsszavak: sudden cardiac arrest, basic cardiac life support, bystander

Ápolói kézhigiéné monitoring: Mit mutat a gyakorlat?
Monitoring of hand hygiene in Nursing: what does practice show?

Ömböli Gréta Anna¹, Dr. Takács Krisztina², Szunomár Szilvia³

¹ végzett ápolás és betegellátás – ápoló szakirány (BSc) hallgató, PTE, ETK

² adjunktus, PTE, ETK, Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és
Védőnői Intézet, Alapozó Egészségtudományi Tanszék

³ PhD hallgató; PTE, EDI

Bevezetés: A nozokomiális infekciókkal kapcsolatos kutatások napjainkban is kimagasló jelentőségűek, mivel veszélyt jelentenek a betegekre és terhet rónak az egészségügyi ellátórendszerre.

Célkitűzés: Célunk a nozokomiális infekciók leggyakoribb kórokozóinak azonosítása az ápolói kezeken és a kézhigiénével kapcsolatos ismeretek feltárása.

Anyag és módszer: Keresztmetszeti, kvantitatív, kvalitatív vizsgálatunkat 2019. június és 2020. december között végeztük, a PTE, II. sz. Belgyógyászati Klinika ápolói körében, akik beválasztása nem véletlenszerű, szakértői mintavétellel történt. Mikrobiológiai mintát vettünk az ápolók kezéről, 4 alkalommal a műszak alatt (n=98), majd CHROMagar-on tenyésztettük és törzsazonosítást végeztünk. A tudástesztet az online kézhigiéné oktatás előtt és után töltötték ki az ápolók (n=15). A statisztikai eredmények feldolgozása SPSSv24 programmal történt ($p \leq 0,05$).

Eredmények: A fertőtlenítés utáni kézhigiéné állapot szignifikánsan javult ($p=0,006$) a fertőtlenítés előtt levett mintákhoz képest, azonban MRSA (4,6%), *S. aureus* (7%), *S. saprophyticus* (2,3%) kimutatható volt kézfertőtlenítés után is. A tudásteszt pontszám eredményei a kézhigiéné oktatás előtt és után nem mutatnak szignifikáns javulást ($p=0,06$).

Következtetések: Az eredmények szignifikáns javulást mutattak a kézfertőtlenítés után vett minták esetén, megállapítottuk, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani az ápolói kézhigiénére. Fontos a személyes formában történő továbbképzések rendszeresítése.

Keywords: hand hygiene, infection control, cross infection

Műszívvel élő betegek prehospitális ellátása Magyarországon Pre-hospital care of patients with artificial hearts in Hungary

Vitéz Renáta

Msc ápoló, sürgősségi szakirány

Hazánkban is egyre több ember él műszívvel (városmajori klinika által kezelt 32fő). Magyarországon 2012.-szeptembere óta végeznek bal kamra keringéstámogatására alkalmas műszív (LVAD) beültetését, mint például a HeartMate II-III, HeartWare. A műszív beültetését Budapesten végzik, azonban a betegek az ország különböző pontjain élnek teljeskörű életet. Ahhoz, hogy számukra betegellátás során a betegségüknek megfelelő ellátást kaphassanak, célom ismertetni ezeket az eszközöket, betegekkal kapcsolatos specialitásokat.

Célom egy egységes eljárásrend kialakítása, ismeret átadása a műszívvel élő betegek akut állapotrosszabbodás esetén helyszínre érkező mentőegységek és sürgősségi ellátásban résztvevők számára a Semmelweis Egyetem Városmajori Szív és Érgyógyászati Klinika és a Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézet által gondozás alatt álló mechanikus keringéstámogató eszközzel élő betegek ellátására vonatkozóan, figyelembe véve az Európai ajánlásokat.

Kulcsszavak: artificial heart, prehospital care, emergency care

Nemzetközi perspektívák az ápolásban
International perspectives in nursing

Nursing approach to the use of Buttonhole and Rope Ladder cannulation of arteriovenous fistulas, based on a survey in Nigeria

Jared Merit¹, Veronika Rajki, PhD²

¹Nephrology Nurse, Tallaght University Hospital, Dublin Ireland.
(Bsc General nursing, PgDip Renal Medicine)

²senior lecturer, Semmelweis University Faculty of Health Sciences,
Department of Nursing

Introduction: Kidney patients on haemodialysis (HD) rely on vascular access for effective regular treatment. Once an arteriovenous (AV) fistula has been surgically created and is mature and ready for pre-treatment cannulation within a few weeks, the fistula can be used for HD using buttonhole (BH) or rope ladder (RL) cannulation techniques.

Objective: The main objective was to see the results of the BH technique compared to RL cannulation in reducing complication rates. We investigated the nursing aspects of two different cannulation techniques and examined the results of cannulation on the AV fistula and analyzed their impact on outcome.

Material and method: A self-developed questionnaire was used to collect the data. Data were obtained at the Rivon dialysis centre in Port Harcourt, Nigeria, with 50 HD patients and 10 HD nurses.

Results: Patients in the BH group reported better outcomes and lower complication rates than patients in the RL group. Patients in the RL group experienced higher pain during haemodialysis treatment. Patients in the BH group reported higher levels of satisfaction. Nigerian HD nurses tended to have higher levels of satisfaction and confidence than nurses using the RL cannulation technique than those using BH.

Conclusions: It can be concluded that the BH site cannulation technique is better in HD patients. HD nurses using the BH technique did not have the right skills and would need proper training.

Keywords: Buttonhole cannulation technique, Rope Ladder cannulation technique, haemodialysis (HD), arteriovenous fistula (AVF), nursing

Attitude of sicilian nurses toward organ and tissue donation

*Noemi Grillo*¹, Veronika Rajki, PhD²

¹BSc. nurse (in ICU), AMEOS Klinikum St. Clemens Oberhausen

²senior lecturer, Semmelweis University Faculty of Health Sciences,
Department of Nursing

Introduction: Organ donation has improved worldwide in recent years. In 2019, Italy ranked third in the European ranking for organ donation. But apart from a few years when Italy reached its transplant peak, there remains an important and thought-provoking figure: resistance to organ donation.

Objective: To determine nurses' attitudes and preparedness for organ donation; to assess the importance of talking about donation; to assess the impact of nurses' education level and work experience on attitudes towards organ donation.

Material and method: Non-probability convenience sampling method was used. 150 questionnaires were evaluated.

Results: Participants responded positively to the questionnaire and thus supported organ donation (86%, n=129). Looking at the responses of the minority opposed to tissue and organ donation (14%, n=21), the common denominator is the lack of adequate training on the topic and thus lack of knowledge on the subject. The majority (91%) of nurses who responded positively to the questionnaire had a university degree. In contrast, those opposed to organ and tissue donation have less broad range of qualifications, with no university degree, but only a basic training (9%).

Conclusions: Further research is needed into the effectiveness of current organ donation education programmes. The introduction of "organ and tissue donation" as a new subject would probably increase awareness and improve knowledge among new health professionals.

Keywords: organ donation, brain death, Italian legislation, Sicilian nurses, nurses' attitude

Analysis of students of the international program of the Faculty of Health Sciences through the eyes of dietitians - first results

Keczeli Viola¹, Dr. Máté Orsolya², Dr. Verzár Zsófia³,
Gubicskóné dr. Kisbenedek Andrea⁴

¹doctoral student, Doctoral School of Health Sciences

²associated professor, Institute of Nursing Sciences, Basic Health Sciences and
Health Visiting, Faculty of Health Sciences, University of Pécs

³associated professor, head of institute, Institute of Human Nutrition and Dietetics,
Faculty of Health Sciences, University of Pécs

⁴senior lecturer, deputy head of institute, Institute of Human Nutrition and
Dietetics, Faculty of Health Sciences, University of Pécs

Introduction: the International Bachelor program at the Faculty of Health Sciences is a real melting pot, students are coming from almost 30 countries.

Objective: the aim is to investigate the eating and fluid consumption habits of students from the international program.

Method: a study was conducted in the fall of 2020 among students they studying of the Faculty, online English-language questionnaire was used (n=155).

Results: 31% (n = 48) of the students experienced some kind of digestive complaints after consuming traditional Hungarian food, however, this is not related to the BMI level of the students ($p > 0.05$). A significant relationship was found between the level of physical activity and the presence of digestive complaints ($p = 0.038$), so the frequency of digestive complaints was lower among students with a more active lifestyle.

Discussion: this is the first research investigating the eating habits of international students in Hungary, those results can be helpful in preparing new incoming international students.

Keywords: eating habits, BMI, University of Pécs, Faculty of Health Sciences, university student

BENEFITS - Better and Effective Nursing Education for Improving Transcultural nursing Skills

Katalin Papp¹, Betül Tosun³, Valérie Tóthová², Maria Dolors Bernabeu-Tamayo⁴, Sandra Tricas-Sauras⁵, Eda Sahin⁶, Sabina Licen⁷, Anett Radó¹, Ayla Yava³, Yuan Leyva⁴, Emel Bahadır Yilmaz⁶, Mirko Prosen⁷, Věra Hellerová², Marie Trešlová², Ezgi Dirgar³, Igor Karnjus⁷

¹University of Debrecen, Faculty of Health, Nyíregyháza, Hungary

²South Bohemia University Faculty of Health and Social Studies,
Ceske Budejovice, Czech Republic

³Hasan Kalyoncu University, Gaziantep Turkey,

⁴Autonomous University of Barcelona, Barcelona, Spain

⁵Erasmus Hogeschool, Brussel, Belgium

⁶Giresun University, Giresun, Turkey

⁷Primorska University, Primorska, Slovenia

Aim: This study was conducted to develop a scale to measure the progress of nursing students' respect for diversities, cultural competence, culturally sensitive communication and transcultural nursing skills.

Introduction: The authors with this presentation want to introduce an Erasmus+ strategic partnerships for higher education project, the number is KA-2 20191-TRO1-KA203-076879.

Main text: The goal of this project to evaluate current evidence based on educational interventions to improve nursing students' cultural competence and the effectiveness of these interventions. The presentation will explain the intensive training program 25- 31. July 2021 in Giresun, Turkey. Participants were conducted with 25 students and 16 teachers from 2 continents, 6 countries, 7 institutes. During the one-week intensive training program the students were sensibilized better for the cultural and care and health diversity. The partners developed a new curriculum in transcultural nursing for BSc nurse students. The aim of the intensive training program was decided to be "To develop/promote awareness of culture-based care; It is aimed that at the end of this course students will be capable of evaluating individual, family and community in a proper and evidence-based manner, and they will be competent to plan, implement and evaluate a culture based nursing care."

In the one-week intensive training program, instructors from all participating countries contributed to the effective learning of intercultural nursing care by using active and original education methods such as gamification, group work, animation, and photographic storytelling. The effectiveness of the training program was evaluated with the BENEFITS assessment scale developed within the scope of the project and with different objective criteria.

Conclusion: This new curriculum with these topics will improve / develop the nurse students' skills and attitude and knowledge in this field.

Keywords: transcultural nursing, intensive training program, international group, curriculum

Nurse preferences of caring robots: a conjoint experiment to explore most valued robot features

Ujváriné, Adrienn Siket RN, PhD, József Betlehem, RN, PhD,

Annamária Pakai, RN, PhD, Kinga Lampek, PhD

Dezső Vass, PhD, **Miklós Zrínyi, RN, PhD**

Faculty of Health Sciences, University of Pécs, Hungary

Aims: This study was designed to investigate how nurses evaluate key characteristics of caring robots.

Design: Investigators used a cross sectional research design based on a full profile, fractional factorial conjoint analysis approach. Nurse and nursing student participants at the University of Pécs and Debrecen were emailed a ranking card set with a side questionnaire to record responses and return by email.

Methods: The five imaginary robot dimensions tested were: 1) communication (responds to commands only/understands free speech); 2) look (machine/human like); 3) safety (rare misses/always on target); 4) learning (runs program only/self-learning); and 5) behavior (mechanical/friendly). Subjects were asked by email to rank order robot profile cards from one to ten, where first place was assigned to the most preferred set of robot characteristics and last place to the least preferred.

Results: Robot's ability to learn ranked first followed robot behavior, look, operating safety and communication being rated last. The most preferred combination of robot characteristics was: The robot responds to commands only, looks like a machine, is always on target, runs program only and behaves friendly.

Conclusions: Robot self-learning capacity was the least favored function by nurses showing fear of artificial intelligence taking over core nurse competencies. Authors recommend this research be replicated so that cultural sensitivity as well as nurse experiences with caring robots are further explored and outcomes of this research are refined.

Képzés, szakképzés és továbbképzés az ápolásban
Training, vocational training and further training in nursing

Gyakorlati oktatás egy világjárvány idején Practical training during a pandemic

Banos Olga Mónika¹, Pap-Szekeres Anita²

¹Okleveles egészségfejlesztés-tanár MSc,

Ápolás Igazgatás, Ápolási Igazgatóhelyettes, Skill labor vezető

Bács-Kiskun Megyei Kórház Kecskemét, Ápolási Igazgatás

²Okleveles ápoló (közösségi szakápoló specializáció) MSc.

Ápolási Igazgatás, Ápolási Igazgató

Bács-Kiskun Megyei Kórház Kecskemét, Ápolási Igazgatás

Hogy miről is és hogyan és kinek, miért, talán ezek és még jóval több kérdés fogalmazódott meg bennünk, bennem amikor szembe kerültünk egy teljesen új és kiszámíthatatlan helyzettel és ez volt a COVID 19.

A kinek, kiknek az gyorsan körvonalazódott, orvosok és szakdolgozók részére. De mik legyenek az alappillérek, milyen oktatási anyagot válogassunk össze, mely gyorsan elsajátítható és könnyen kivitelezhető, megtanulható, és az együttműködést erősítő. A módszertan világos volt „négy lépcsős módszertan” mely már a skill laborok oktatása kapcsán instruktorainknak bemutatásra került. Az idő kevés, a Kór ismeretlen, és szeretnénk minél gyorsabban egy hatékony ismeretgazdag gyakorlati oktatást prezentálni kollegáinknak. Az E-learning szakmai ajánlásának megfelelően állítottuk össze a képzési tematikát.

Az eredmények bemutatása kapcsán láthatóvá válik, hogy milyen nagy tömegben tudtuk megmozgatni munkatársainkat, mind szakdolgozói mind pedig orvosi szinten. Az osztályok közötti átirányítások alkalmával beigazolódott, hogy az oktatások során a random összeállított csoportoknak milyen nagy jelentősége volt. Hiszen itt több osztály dolgozói találkoztak és beszélhettek, ismerkedhettek egymással. Ez a későbbi események bekövetkezése kapcsán még jobban fokozódott, hiszen megkezdődtek a dolgozók osztályos átirányításai...

Kulcsszavak: COVID-19, Oktatási anyag, Négylépcsős módszertan, SKILL labor

Módszertani kihívások és újítások az egészségtudományi képzésben Methodological challenges and innovations in health science training

Domonkos Norbert¹, Boros Edit², Dr. Erdősi Erika³, Dr. Tulkán Ibolya⁴

¹tanársegéd, SZTE - Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar

²szakoktató, SZTE SZAKK Ápolásszervezési és Szakdolgozói Oktatási Igazgatóság

³mentálhigiénés szakember, SZTE SZAKK Ápolásszervezési és
Szakdolgozói Oktatási Igazgatóság

⁴nyugalmazott tanszékvezető főiskolai docens

Bevezetés: A technológiai változások következtében a digitális korból adódó lehetőségek az oktatásba is egyre inkább begyűrűztek. A COVID-19 világjárvány megfékezése érdekében tett intézkedések e folyamatot felgyorsították, ugyanakkor számos megoldandó kérdést hoztak felszínre az oktatás minőségének folyamatos fejlesztésével, az innovatív technológiai megoldások integrációjával kapcsolatosan.

Célkitűzés: A felsőoktatás jövője szempontjából fontos pedagógiai-módszertani megújulás előmozdítása és a digitális kompetencia fejlesztés hatékonyságának növelése.

Anyag és módszer: Metodológiai kitekintés a nemzetközi szinten elérhető online kurzusok világába és a jó gyakorlatok adaptálása.

Eredmények: Előtérbe kerültek az edukációs céllal fejlesztett professzionális szoftverek, teljes kurzusátalakítások mentek végbe a blended learning oktatási módszertan alkalmazásával. Szorosabb együttműködés és kapcsolattartás jött létre a külsős oktatókkal, a gyakorlóhelyszínekkel és a partneregyetemekkel.

Következtetések: A tanulástámogató tevékenységek eszközeit és módszereit, a tanulásszervezés egész struktúráját rendszerszinten szükséges továbbfejleszteni, amely során kitüntetett figyelmet kell szentelni a befogadó közeg reakciójára.

Kulcsszavak: digitális oktatás, blended learning, ápolóképzés

Egészségügyi szakdolgozók antimikrobiális rezisztenciával kapcsolatos ismeretei és attitűdje

Knowledge and attitudes of health science professionals regarding antimicrobial resistance

Finta Regina¹, Paulik Edit², **Gajdács Mórió**^{3,4}

¹MSc, PhD, főiskolai docens

Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar,
Fizioterápiás Tanszék

²dr. med., PhD, Dr. med. habil, tanszékvezető egyetemi tanár

Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar, Népegészségtani Intézet

³dr. pharm., PhD, tudományos munkatárs

Szegedi Tudományegyetem Fogorvostudományi Kar, Orálbiológiai és Kísérletes
Fogorvostudományi Tanszék

⁴dr. pharm., PhD, tudományos munkatárs

Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar, Orvosi Mikrobiológiai Intézet

Bevezetés: Számos kutatás emeli ki az egészségügyi dolgozók szerepét a megfelelő antibiotikum-felhasználás elősegítésében; az egészségügyi szakdolgozók vonatkozásában azonban kevés adattal rendelkezünk, annak ellenére, hogy ők teszik ki az egészségügyi dolgozók 50-70%-át. A jelen kvantitatív, keresztmetszeti vizsgálat célja az egészségügyi szakdolgozók antibiotikumfelhasználással és rezisztenciával kapcsolatos ismereteinek és attitűdjének felmérése.

Anyag és módszer: A kutatás során mérőeszközként egy saját fejlesztésű, önkitöltéses, online kérdőívet alkalmaztunk, amely szocio-demográfiai (21 item), attitűdre vonatkozó (16 item) és tudásfelmérő (31 item) kérdéseket tartalmazott. A pilot fázis során a kérdőív belső konzisztenciájára vonatkozó mérőszámok (Cronbach α : 0,719, Kuder-Richardson K20: 0,740) megfelelőnek bizonyultak. A statisztikai elemzést IBM SPSS 22.0 programmal végeztük.

Eredmények: A résztvevők 76,6%-a (n=183) töltötte ki értékelhetően a kérdőívet. A válaszadók 92,9%-a (n=170) nő, átlagéletkoruk $41,2 \pm 10,7$ év volt; végzettség szerinti megoszlásuk: OKJ 35,0% (n=64), BSc 52,5% (n=96), MSc 12,6% (n=23). A kérdőív alapján a válaszadók átlagosan $11,3 \pm 2,4$ attitűd score-t (0-16), illetve $21,6 \pm 4,2$ tudás score-t (0-31) érték el; a végzettségi szint alapján nem figyeltünk meg szignifikáns eltérést a score-ok között, míg akik jobbnak értékelték tanulmányi teljesítményüket, jobb eredményt értek el (attitűd: $9,9 \pm 2,5$ vs. $11,6 \pm 2,3$, $p < 0,001$; tudás: $19,9 \pm 4,7$ vs. $21,9 \pm 3,9$, $p = 0,011$).

Következtetések: Az egészségügyi dolgozók ismereteinek és attitűdjének megismerése fontos indikátora lehet mindennapi gyakorlatuknak, és felhívhatja a figyelmet olyan hiányosságokra, melyek célzott intervenciók segítségével fejleszthetők.

Kulcsszavak: antimicrobial resistance, health sciences, questionnaire design, nursing, physiotherapy

Covid vírushelyzet, digitális oktatás és munka bűvös háromszöge **The magic triangle of Covid virus situation, digital education and work**

Földesi Judit Eszter

BSc ápoló

SZTE Traumatológiai Klinika

Bevezetés: 2020-ban kezdtem el az ápolás mesterképzést, néhány hét kontakt oktatásról online oktatásra történő éles váltás nehézségeket okozott főként a gyakorlati rész terén.

Célkitűzés: „Online ápolás”, tanulás sikeressége, online gyakorlat elsajátítása, annak alkalmazása a betegágy mellett.

Anyag és módszer: Internet, laptop/telefon/tablet, közösségi applikáció kell a megvalósításhoz. Online térben is szimulációs oktatás létrehozása, videók, képek lejátszása, „élő” videózás a babák, mentőautó mellett. A kreativitás, időbeli logisztika, szervezés segít a munka és tanulás összehangolásában.

Eredmények: Félévek teljesítése, tudás megszerzése, fejlődés – munka és tanulás hatékonysága teljesült. Praxisközösségek megalakulása, APN kompetencia kiterjesztése, egészségügy fejlesztése a jelenben.

Következtetések: Online oktatásnak is vannak pozitív hatásai, bárhol bármikor kivitelezhető. Emberi önismeretre tanít: mire vagy képes? APN képzés szükségessége a BSc-MSc kapcsolatában. A jó időmenedzsmenttel nincs lehetetlen.

Kulcsszavak: online education, practice, praxis community, telecommunication, growth of healthcare

Az ápolók malnutrícióval kapcsolatos ismeretei és attitűdje The knowledge and attitude of nurses about malnutrition

Dr. Kiss Éva¹, Kormányos Sára²

¹klinikai főorvos, SZTE Belgyógyászati Klinika

²ápoló, SZTE Idegsebészeti Klinika

Bevezetés: A malnutríció (PEM) kialakulására utaló jelek szakember általi, időben történő felismerése elengedhetetlen a betegközpontú és hatékony ápolási folyamat megvalósításában.

Célkitűzés: Kutatásom célja az ápolók malnutrícióval kapcsolatos tájékozottságának és attitűdjének felmérése. Emellett kutatom a PEM felismeréséhez szükséges MUST és MNA skálák ismereteit és azok alkalmazási szokásait, továbbá az ápolók enterális- és parenterális táplálás alapszabályainak alkalmasságában való jártasságát.

Anyag és módszer: A kutatás alapja egy önálló készítésű, 18 kérdésből álló kérdőív. A vizsgálati alanyok önkéntes kitöltők, a kutatáshoz csatlakozó 5 SZTE Intézet ápolói. A kérdőívek elemzése során korreláció felkutatása történik az iskolai végzettség- szakmai tapasztalat és az ismeretek- fejlődési hajlandóság között.

Eredmények: A kérdőívet kitöltő ápolók döntő többsége ismeri a PEM definícióját és kialakulásának szövődményeit az ápolási folyamat hatékonyságában, ugyanakkor a válaszadók közel fele nem ismeri az enterális- és parenterális táplálás szakmai protokollját, és csak kevesebb mint negyede tájékozott a PEM felismeréséhez szükséges skálák helyes használatát tekintve.

Következtetések: A megkérdezettek döntő többségben az időhiányt és a dokumentáció hiányosságát emelték ki főbb problémaként a negatív attitűd okának vizsgálatakor, ugyanakkor a kutatáshoz csatlakozó intézetvezetők és ápolók egy gyakorlatorientált továbbképzésre pozitív változási alapként tekintenek.

Kulcsszavak: MeSH: malnutrition, nursing, attitude, growth & development

A szimulációs oktatásban rejlő lehetőségek The potential of simulations in healthcare education

Mód Gergely

Klinikai specialista

Speeding Mérnöki Kereskedelmi és Szolgáltató kft.

Bevezetés: A szimulációs oktatás szerepe globálisan és Magyarországon is egyre jelentősebb. Szimulátorok alkalmazása az oktatásban számos előnnyel rendelkezik. Az ápolók képzésében alkalmazott oktató szimulátorok különféle típusokba sorolhatóak: Task tréner, páciens szimulátorok, sürgősségi ellátást oktató modellek, magas hűségű szimulációs modellek. A legújabb Geriátriai Tréner, időskori betegellátási készségeket oktató modell, amely a korábbi modellekhez képest valósághűbb megjelenéssel és tapintással rendelkezik, az emberi anatómiát pontosan reprezentálja. Segítségével a hallgatók szimulált környezetben elsajátíthatják a betegellátáshoz szükséges készségeket.

Cél: A szimulátorok integrálásával az oktatás színvonalának jelentős növekedése.

Következtetések: Az egyes típusok eltérő skillek oktatására alkalmasak. A task tréner segítségével a hallgató elsajátíthatja az adott készség helyes technikáját, azonban egy szimuláció során a hallgató megtanulhatja emellett egy komplett helyzet kezelését, a helyes kommunikációt a team tagokkal és a referálást az orvos felé.

Kulcsszavak: szimulátor, egészségügy, oktatás, gyakorlat

Keywords: education, simulators, training, healthcare

Kiterjesztett hatáskörű ápoló, közösségi szakápoló specializáció képzésfejlesztési kérdései, elméleti, gyakorlati aspektusok
Training development issues, theoretical and practical aspects of extended competence nursing, community nursing specialization

*Ujváriné Dr. Siket Adrienn*¹, Dr. Horváth Brigitta²,

Béres Henrietta³, Dr. Soós Zoltán⁴

¹PTE Egészségtudományi Kar

²tanársegéd

DE Egészségügyi Kar, Egészségtudományi Intézet, Ápolástudományi Tanszék

³külső oktató, kiterjesztett hatáskörű ápoló

DE Egészségügyi Kar, Egészségtudományi Intézet, Ápolástudományi Tanszék

⁴külső oktató, háziorvos

DE Egészségügyi Kar, Egészségtudományi Intézet, Ápolástudományi Tanszék

Bevezetés: Az előadás célkitűzése a lakosság közeli ellátások szakdolgozókat érintő fejlesztéseinek ismertetése, különös hangsúllyal a kiterjesztett hatáskörű ápoló szerepeire (APN) az EFOP-1.8.0-VEKOP-17, „Egészségügyi ellátórendszer szakmai módszertani fejlesztése” projekt B.V.I. Szakdolgozói és az alapellátásba bevont diplomás egészségügyi szakemberek képzése alprojekt, a Három generációval az egészségért projekt és az egyetemek négy féléves képzésfejlesztési programja mentén.

Anyag és módszer: 2016-ban egy új Képzési Kimeneti Követelmény jelent meg (18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet, mely a teljes felsőoktatásra innovatívan hatott. Új kompetenciák jelentek meg az MSc egészségügyi szakdolgozók képzésében. A jövőben szükséges e szakemberek új tudásának felhasználása és beillesztése az alapellátás új praxisközösségi modelljébe is. Ennek elméleti és gyakorlati oldalait mutatja be az előadás szakmódszertani szempontból.

Következtetések: Az ápolói kompetenciákról és licenszokról szóló rendelet mielőbbi életbe léptetése jelenleg a legsürgetőbb, hogy a praxisközösségek érdemi segítséget kaphassanak a humánerőforrás fejlesztés és a minőségi lakóhelyközeli ellátás magyarországi fejlesztése érdekében.

Kulcsszavak: kiterjesztett hatáskörű ápoló, praxisközösség, képzésfejlesztés, jó gyakorlatok, kompetencia

Elektronikus Egészségügyi Szolgáltató Tér bevezetése a Szakellátó Intézményben Bácsalmáson 2017-2020.

Implement of the Electroninc Health care provider space at the Health care institute of Bacsalmás, 2017-2020

Varga Anita

SZTE-ETSZK BSc Ápoló; munkakör: vezető asszisztens;
Járóbeteg Szakellátó Intézmény Bácsalmás

Bevezetés: Kutatásomban a Járóbeteg Szakellátó Intézmény Bácsalmás szakrendelő intézetében 2017. nov. 01. óta bevezetésre kerülő Elektronikus Egészségügyi Szolgáltató Tér (továbbiakban: EESZT) dolgozói szemszögből történt változásokat vizsgáltam.

Célkitűzés: A cél annak feltárása, hogy mennyire elfogadott és mennyire használják az egyes funkciók lehetőségeit, könnyebb, vagy nehezebb általuk a betegellátás?

Anyag és módszer: A kérdőívet a Bácsalmási Egészségügyi Szolgáltató Kft.-vel feladatellátói szerződésben álló, számítógépen adatkezelési munkát végző, és egészségügyi végzettséggel rendelkező olyan szakrendelésen dolgozók töltötték ki, akiknek vényírásra és beutaló írásra is szükségük van a programban. A kutatás leíró jellegű, kvantitatív, keresztmetszeti, alkalmazott, társadalom- és ápolástudományi empirikus kutatás, módszere egyéni írásbeli kikérdezés azon belül önkitöltős, önállóan szerkesztett, anonim kérdőív, zárt és nyitott, eldöntendő és többszörös választási lehetőségű kérdésekkel. Értékelése alapstatisztikai módszer.

Eredmények: átlagos felhasználtság 80%, felhasználói ismeretek: 61%, betegellátás megkönnyítése: 100 %.

Következtetések: Mindenki szerint megkönnyíti az EESZT a betegellátást, de a felhasználást növelni, a felhasználói ismereteket bővíteni szükséges.

Kulcsszavak: medical records, user satisfaction, questionnaire

Krónikus betegségek és életminőség

Chronic diseases and quality of life

Betegoktatás jelentősége vesetranszplantációban **The importance of patient education in kidney transplantation**

Barth Anita¹, Szöllősi Gergő József², Nemes Balázs³

¹tanársegéd, Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, Egészségtudományi Intézet
Ápolástudományi Tanszék

²tanársegéd, Debreceni Egyetem Népegészségügyi Kar

³tanszékvezető egyetemi docens, Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi
Kar, Sebészeti Intézet, Szervtranszplantációs Tanszék

Bevezetés: A tudás, mint potenciálisan módosítható faktor a megfelelő döntéshozatal előfeltétele.

Célkitűzés: Kutatásunk során a krónikus vesebetegek körében vizsgáltuk az egyes vesepótló kezelési módokkal kapcsolatos ismereteket, a tudást befolyásoló tényezőket és egyúttal betegoktatást végeztünk a vesetranszplantációval kapcsolatosan.

Anyag és módszer: Az első körös adatfelvétel összesen 254, az ismeretátadás utáni második, 115 vesebeteg bevonásával valósult meg. Az ismereteket befolyásoló tényezőket tíz magyarázó változóra korrigált többváltozós lineáris regresszióval értékeltük.

Eredmények: Eredményeink alapján elmondható, hogy a felsőfokú ($\beta=1,502$, $p<0,001$) és a középfokú ($\beta=2,346$, $p<0,001$) iskolai végzettséggel rendelkező betegek egyaránt magasabb tudáspontszámot értek el, az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezőkhöz képest. A korábban veseátültetésen már átesett betegek 2 ponttal magasabb pontszámot értek el a veseátültetésben még nem részesültekhez viszonyítva ($\beta=2,024$, $p<0,001$). Szignifikánsan magasabb pontszámot értek el azok a betegek is, akik megfelelő egészségműveltségi szinttel rendelkeztek ($\beta=1,344$, $p<0,001$). A résztvevő vesebetegek szignifikánsan magasabb pontszámot értek el a tudásszintfelmérő teszten, több hónappal a betegedukációt követően is ($p<0,001$).

Következtetések: Az általunk azonosított hiányosságok segíthetnek az egészségügyi szakemberek számára abban, hogy melyek azok a területek, amelyekre a betegoktatás során hangsúlyt kell fektetni a beteg-együttműködés és az eredmények javítása érdekében.

Kulcsszavak: krónikus vesebetegség, vesetranszplantáció, dialízis kezelés, betegedukáció

Az egészségmagatartás vizsgálata akut stroke miatt sürgősségi ellátást igénybe vevő betegek körében

Analysis of health behaviour among acute stroke patients receiving emergency care

Dr. Papp László⁴, Lippai Anikó Zsuzsanna¹, Kis Tamás Gergő¹, Pető Zsófia², Vida Nóra³,
Gaál Gabriella Katalin¹, Bengő Szilvia⁵

¹ ápoló, Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ,
Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály

² hallgató, Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar

³ ápoló, Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ,
Neurológiai Klinika

⁴ kutatás-felelős ápoló, egyetemi tanársegéd, Szegedi Tudományegyetem,
Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály

⁵ klinika vezető diplomás ápoló, Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert
Klinikai Központ, Neurológiai Klinika

Bevezetés: Az akut ischaemiás stroke betegek kezelése szempontjából alapvető fontosságú az intrahospitális sürgősségi ellátás és a neurológiai ellátás együttműködése. Az akut ellátás mellett teret kell biztosítani az egészségnevelésre, a tünetek ismétlődésének megelőzésére is.

Célkitűzés: Vizsgálatunk célja a stroke miatt ellátásra kerülő betegek egészségmagatartásának elemzése volt. Részletesen vizsgáltuk a leggyakoribb rizikóbetegségek megjelenését a mintában, illetve a betegek ismereteit és a problémás területek hátterében álló okokat.

Módszer és eszköz: 2020 júniusa és 2021 szeptembere között vizsgáltuk az SZTE SZAKK Sürgősségi Betegellátó Osztályon, potenciális stroke miatt ellátásra került betegeket mixed methods módszerrel. A kvantitatív analízis közel 1000 beteg bevonásával történt, akik közül 83 beteget vontunk be a kvalitatív csoportba. Az adatelemzést leíró és összehasonlító statisztikai módszerek alkalmazásával, SPSS 26.0 szoftver segítségével végeztük.

Eredmények: Az első észleléskor mért értékek – vérnyomás, vércukor, BMI – szignifikánsan különböztek az egészségesnek tartott értékektől, mely oka részben a panasz hátterében álló patológiai változás, azonban felmerül a fennálló krónikus betegségek, valamint az egyéni egészségmagatartás szerepe is.

Következtetések: Az egyéni egészségmagatartás szerepet játszik a stroke-hoz vezető betegségek kialakulásában, ami az egészségfejlesztés akut ellátásban betöltött fontosságát mutatja meg.

Kulcsszavak: stroke, sürgősségi ellátás, krónikus betegségek, egészségmagatartás

Idős emberek életminősége egy magyar kistelepülésen **Old people's quality of life in a small Hungarian village**

Kereki Bettina Georgina

BSc Ápoló

Bevezetés: Az érettkorúak száma fokozatosan növekszik, emiatt különösen fontos, hogy az életminőségük jó szinten maradjon. Ez nem kis feladatot ró az egyénre, a társadalomra és az egészségügyi ellátókra.

Célkitűzés: Kutatásom során célom volt felmérni egy magyar kistelepülésen az idősek életminőségét, azon belül is a fizikai/testi dimenziót, valamint az egészségügyi-, és a szociális hálózat elérhetőségét. Továbbá feltárni az idősek életminőségének fejlesztésének lehetőségeit, meghatározni az ápoló feladatát, jelentőségét az integrált ellátó rendszerben.

Anyag és módszer: Vizsgálatom célcsoportja a házi segítségnyújtást igénylő 60 év és a feletti idősök. A felmérést elektronikus kérdőívvel végeztem, amely a saját szerkesztésű kérdések mellett SF 36 kérdéseket is tartalmazott.

Eredmények: A házi segítségnyújtást igénylő nők rosszabbnak ítélik meg az életminőségüket, mint az átlag magyar időskorú nők. Az idősek az életminőségük javításában leginkább a szociális gondozók munkáját tartják relevánsnak, de az ápolói kompetenciába tartozó feladatokat is kiemelték.

Következtetés: Eredményeim alapján a két szféra együttműködése mellett a BSc. és MSc. ápolók munkája elengedhetetlen az idősek életminőségének megtartásában.

Kulcsszavak: Életminőség, Idős korúak, Szociális támogatás, Quality of life, Aged, Social support

Nyomási fekély prevenciója Prevention Methods of Pressure Ulcer

Kis-Kós Piroska¹, Simonné Wiesel Ilona²

¹BSc. ápoló, Károlyi Sándor Kórház

²Okleveles ápoló MSc, geriátria specializáció.

Osztályvezető ápoló, Károlyi Sándor Kórház

Bevezetés: A nyomási fekély fertőzést, fájdalmat és akár halált is okozhat, és az ápolószemélyzetre is nagy terheket ró. Előadásunkban egy olyan szövődmény megelőzéséről szeretnénk beszélni önöknek, ami a megfelelő prevencióval korlátozható, megelőzhető lenne.

Célkitűzés: Javaslatokat teszünk a megelőzésre, hogy a prevención legyen a hangsúly ne a nyomási fekély kezelésén.

Módszer: A prevenciót azért tartjuk kiemelkedően fontosnak, mert a gondos ápolás és megfelelően mellérakott anyagi lehetőségek mellett maximum 1-es vagy 2-es stádium alakulhatna ki, tekintettel a kiküszöbölhetetlen körülményekre mint pl. inkontinencia, idős kor, krónikus betegségek stb.

Javaslatok: Kitérünk a team munka jelentőségére a jól elvégzett felmérés fontosságára és ápolási terv készítésére. Megemlítjük néhány külföldön végzett kutatás tapasztalatait is, egybevetve az általunk megtapasztalt hazai kórházi megelőzéssel.

Kulcsszavak: pressure ulcer, prevention

Vesetranszplantáción átesett betegek életminőségének felmérése – szisztematikus irodalom elemzés
Assessing of quality of life among kidney transplant patients – a systematic review

Márta Mónika

diplomás ápoló

Msc ápoló hallgató

Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar

Bevezetés: A transzplantációs beavatkozások számának világméretű növekedése ellenére, a szervátültetésre váró betegek száma folyamatosan emelkedik. A végstádiumú vesebetegek életének megmentésére két lehetőség áll rendelkezésünkre: a dialíziskezelés és a vesetranszplantáció. Azonban csak a vesetranszplantáció képes a betegek életminőségében javulást eredményezni.

Célkitűzés: A jelen kutatás célja a vesetranszplantált betegek egészséggel összefüggő életminőségének felmérésevel kapcsolatos kutatások eredményeinek áttekintése.

Módszertan: A kutatás során szisztematikus irodalmi áttekintéssel került sor a kutatási probléma megvizsgálására.

Eredmények: A vesetranszplantáción átesett betegek életminősége a beavatkozást követően jelentősen javult. A vesetranszplantáció életminőségre gyakorolt hosszú távú hatásainak kutatása során a betegek életminőségének javulását írták le.

Következtetések: A szakirodalomban megjelent publikációk alapján az a következtetést vonható le, hogy a krónikus vesebetegek kezelése során a technikai paraméterek tökéletesítésére helyeződik a hangsúly. Azonban az életminőséget kutató tanulmányok fontos tanulsága, hogy a betegek állapotának meghatározásában a páciensek pszicho-szociális jellemzői és a rehabilitáció folyamata ugyanolyan jelentős hangsúlyt érdemel.

Kulcsszavak: vese, transzplantáció, életminőség

A sebváladék hatékony értékelése és menedzsmentje a nemzetközi szakmai szervezetek iránymutatása alapján
Effective assessment and management of wound exudate according to guidelines of international professional organizations

Móricz János

MSc, Medical trainer

HARTMANN-RICO Hungária Kft.

A sebváladék kiemelt szerepet játszik a sebgyógyulásban, de ha nem megfelelő mennyiségben, helyen vagy összetételben van jelen, akkor késleltetheti a gyógyulást. A sebkezelés egyik kulcsfontosságú tényezője a sebváladék hatékony, gyors és standardizált módon történő értékelése és menedzsmentje.

A sebváladékról és a sebgyógyulásról rendelkezésre álló ismeretek bővülése és az új termékek elérhetősége szükségessé tette a váladék menedzsmentre vonatkozó 2007. évi WUWHS (World Union of Wound Healing Societies) iránymutatás frissítését. A 2018. évi konszenzus dokumentum egyértelmű gyakorlati útmutatást és segítséget nyújt a klinikusoknak a sebváladék hatékony értékeléséhez és kezeléséhez, a szövődmények megelőzéséhez és a betegek kimenetelének javításához, rutinszerűen alkalmazva igazoltan javítják a betegellátás folyamatait és a betegbiztonságot. Az előadás a legújabb WUWHS sebváladék konszenzus dokumentum ajánlásait mutatja be.

Krónikus migrén? Állatkísérletes modellezési lehetőségek Chronic migraine? Potential animal models of the disorder

Dr. Nagy-Grócz Gábor

PhD, szakcsoportvezető főiskolai docens, oktatási dékánhelyettes
Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar

Bevezetés: Az elsődleges fejfájások közé tartozó migrén az egyik leggyakoribb neurológiai betegség. A migrén egyik típusa a krónikus migrén, amely a népesség 3 %-át érinti és komoly, életminőségre gyakorolt negatív hatással rendelkezik. Krónikus migrén esetén a betegnek 3 hónapon át havonta minimum 15 napon jelentkeznek migrénes rohamai gyógyszerterhelés nélkül. A migrén és a krónikus migrén elkülönítése alapvetően fontos a kezelés sikerességét illetően.

Eredmények: A krónikus migrén vizsgálatára többféle állatmodell is létezik, mint például a dura mater ismételt gyulladásának kialakítása, valamint a nitrogén-monoxid donor nitroglicerin többszöri alkalmazása, vagy a genetikailag módosított állatok létrehozása.

Következtetések: Az előadás során a krónikus migrén kialakulásának okait, az életminőségre gyakorolt hatásait, valamint kezelési lehetőségeit mutatom be. A kezelés sikerességének alapvető feltétele, hogy azonosítsuk a betegséget kiváltó tényezőket, és mivel ezek nem teljesen ismertek, így a krónikus migrén kísérletes modelljeit is összefoglalom.

Kulcsszavak: migraine disorders, quality of life, animal experimentation

**A táplálásterápia ápolói vonatkozású aktualitásai, problematikái
gyomordaganatos betegek esetében**
**Actualities and problems of nutritional therapy in the nursing care of patients
with gastric cancer**

*Vajna Boglárka*¹, Dr. Rajki Veronika²

¹BSc. ápoló

²adjunktus, Semmelweis Egyetem, Egészségtudományi Kar,
Ápolástan Tanszék

Bevezetés: A tápláltsági állapot felmérésének ápolói gyakorlatban történő elhanyagolása jelentős probléma. A publikált ápolói vonatkozású kutatás is kevés ebben a témában.

Célkitűzés: A gyomordaganatos betegek ellátásában résztvevő ápolókollégák táplálásterápiával kapcsolatos ismereteinek, az erre vonatkozó gyakorlati hiányosságoknak a felderítése. A kapott eredmények ismeretében a gyomordaganatos betegek táplálásterápiájának jobbá, hatékonyabbá tétele, a betegek életminőségének javítása és az ápolók témával kapcsolatos ismeretének és szaktudásának növelése.

Anyag és módszer: Nem reprezentatív országos kérdőíves felmérés online formában, 82 fő részvételével.

Eredmények: Ápolók szakmai-, kompetenciát és feladatokat érintő ismeretében hiány mutatkozik. 52 osztályon alkalmaznak tápláltsági állapotfelmérést, de csak 20 fő végzi ezt el minden beteg felvételénél. Ugyanakkor magas rizikó esetén a táplálék elfogyasztásának követése is csak 34 fő által valósul meg. 52 kitöltő közül 6 fő tartja magát teljes mértékben szabálytartónak a táplálásterápiával kapcsolatban. Az osztályokon az ápoló-dietetikus-orvos közötti teammunka csak 12 fő szerint működik teljesen jól.

Következtetések: A gyakorlatban továbbra sincs hangsúlyozva a daganatosok táplálásterápiájának fontossága. Az ápolók erre vonatkozó hiányos elméleti- és gyakorlati ismeretei azonnali változtatást igényelnek annak érdekében, hogy minden beteg időben táplálásterápiában részesüljön az életminőség javítása céljából.

Kulcsszavak: gyomordaganat, táplálásterápia, alultápláltsági rizikófelmérés, ápolás, ismeretek

Bakacsi Katalin, okleveles ápoló, SZTE Gyermekgyógyászati Klinika, és Gyermekegészségügyi Központ, Szeged **(46.oldal)**

Banga Béla Erik, Okleveles ápoló (MSc) - Szegedi Tudományegyetem Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály, Országos tagozatvezető - Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Sürgősségi Betegellátás Szakmai Tagozat **(24.oldal)**

Banos Olga Mónika, Okleveles egészségfejlesztés-tanár MSc, Ápolás Igazgatás, Ápolási Igazgatóhelyettes, Skill labor vezető, Bács-Kiskun Megyei Kórház Kecskemét, Ápolási Igazgatás **(57.oldal)**

Barth Anita, tanársegéd, Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, Egészségtudományi Intézet Ápolástudományi Tanszék **(66.oldal)**

Belsőné Fehér-Csanádi Mária, kiterjesztett hatáskörű okleveles ápoló Hetényi Géza Kórház és Rendelőintézet, Szolnok **(38.oldal)**

Blanár Iлона, Okleveles Egyetemi Ápoló/Sürgősségi APN, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Hetényi Géza Kórház-Rendelőintézet, Sürgősségi Betegellátó Osztály **(31.oldal)**

Boros Edit, PhD hallgató, Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Doktori Iskola, szakoktató, Szegedi Tudományegyetem SZAKK, Ápolásvezetési és Szakdolgozói Oktatási Igazgatás **(25.oldal)**

Dávid Marina Ute, diplomás ápoló, okleveles egészségügyi menedzser, osztályvezető ápoló, Szegedi Tudományegyetem Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet **(39.oldal)**

Domonkos Norbert, PhD hallgató, Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Doktori Iskola **(32. és 58. oldal)**

Dr. Molnár Andrea, PhD, Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége, Tudományos Bizottság Tagja, Numil Kft, Tudományos munkatársa **(28.oldal)**

Dr. Nagy-Grócz Gábor, PhD, szakcsoportvezető főiskolai docens, oktatási dékánhelyettes, Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar **(72.oldal)**

Dr. Pápai Tibor, PhD főiskolai docens, Semmelweis Egyetem, ETK, Ápolástan Tanszék **(41.oldal)**

Dr. Verzár Zsófia, PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet **(74.oldal)**

Földesi Judit Eszter, BSc ápoló, SZTE Traumatológiai Klinika **(60.oldal)**

Gaál Gabriella Katalin, ápoló, Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály *(67.oldal)*

Gajdács Márió, dr. pharm., PhD, tudományos munkatárs, Szegedi Tudományegyetem Fogorvostudományi Kar, Orálbiológiai és Kísérletes Fogorvostudományi Tanszék, Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar, Orvosi Mikrobiológiai Intézet *(59.oldal)*

Hamucska György, Msc ápoló, Petz Aladár Egyetemi Oktató Kórház, Infektológiai osztály, o.v. ápoló *(26.oldal)*

Horváth-Kuklis Eszter, BSc ápoló *(47.oldal)*

Hostyánszki Gabriella, Diplomás ápoló, Mentálhigiénés segítő szakember, Perinatális szaktanácsadó, Bács-Kiskun Megyei Oktatókórház Koraszülött Osztály *(33.oldal)*

Jared Merit, Nephrology Nurse, Tallaght University Hospital, Dublin Ireland. (BSc General nursing, PgDip Renal Medicine) *(51.oldal)*

Katalin Papp, University of Debrecen, Faculty of Health, Nyíregyháza, Hungary *(54.oldal)*

Keczeli Viola, doktorandusz, Egészségtudományi Doktori Iskola; doctoral student, Doctoral School of Health Sciences *(53.oldal)*

Kereki Bettina Georgina, BSc Ápoló *(68.oldal)*

Kis-Kós Piroska, BSc ápoló, Károlyi Sándor Kórház *(69.oldal)*

Kormányos Sára, ápoló, SZTE Idegsebészeti Klinika *(61.oldal)*

Kubisz Kriszta, BSc ápoló *(34.oldal)*

Márta Mónika, diplomás ápoló, Msc ápoló hallgató, Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar *(70.oldal)*

Miklós Zrínyi, RN, PhD Faculty of Health Sciences, University of Pécs, Hungary *(55.oldal)*

Mód Gergely Klinikai specialista, Speeding Mérnöki Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. *(27. és 62. oldal)*

Móricz János, MSc, Medical trainer, HARTMANN-RICO Hungária Kft. *(71.oldal)*

Nádainé Fi Mária, medical trainer, Hartmann-Rico Hungária Kft. *(40.oldal)*

Noemi Grillo, BSc nurse (in ICU), AMEOS Klinikum St. Clemens Oberhausen *(52.oldal)*

Ömböli Gréta Anna, végzett ápolás és betegellátás, ápoló szakirány (BSc) hallgató, PTE,ETK
(48.oldal)

Palatinus Oszkár, BSc ápoló (35.oldal)

Patakiné Márkus Ágnes, aneszteziológiai APN, Dr. László Elek Kórház és Rendelőintézet,
Orosháza (29.oldal)

Pávity Csilla, kiterjesztett hatáskörű okleveles ápoló SZTE- SZAKK SBO (42.oldal)

Sós András, MSc ápoló, Becton Dickinson, Klinikai Specialista (43.oldal)

Stankovic Mona, PhD-hallgató, Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai
Központ, Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztály (36.oldal)

Ujváriné Dr. Siket Adrienn, PTE Egészségtudományi Kar (44. és 63. oldal)

Vajna Boglárka, BSc ápoló (73.oldal)

Varga Anita, SZTE-ETSZK BSc Ápoló, vezető asszisztens, Járóbeteg Szakellátó Intézmény
Bácsalmás (64.oldal)

Vitéz Renáta, MSc ápoló, sürgősségi szakirány (49.oldal)

A konferencia zárása

Dr. Szatmári Angelika, tanszékvezető, Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar

Vándorbot átadása

Dr. Balogh Zoltán, tanszékvezető, Semmelweis Egyetem, Egészségtudományi Kar

